

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA

Katedra rozvojových studií

Bakalářská práce

Porovnání fungování složek Integrovaného záchranného systému, zejména jednotek požární ochrany v České republice a v rozvojových zemích Latinské Ameriky

David Pavlík

Vedoucí práce: Doc. RNDr. Pavel Nováček, CSc.

Olomouc 2016

Abstrakt

Cílem této práce je srovnání systémů koordinace záchranných složek při mimořádných událostech v České republice, Chile a Peru. Konkrétně je srovnáván Integrovaný záchranný systém, který používá Česká republika a Systém řízení při mimořádných událostech, který je používán v Chile a Peru. V rámci koordinace záchranných složek se převážná část práce se věnuje rozdílné organizaci a fungování složek zajišťujících požární ochranu v těchto vybraných zemích. V oblasti složek zajišťujících požární ochranu jsou také popsány největší problémy, které trápí hasiče v jednotlivých srovnávaných zemích. V závěru práce se autor pokusil o návrh možných způsobů, prostřednictvím kterých by Česká republika mohla přispět ke zlepšení situace záchranných složek ve vybraných latinskoamerických zemích a tím i větší bezpečnosti tamních obyvatel.

Klíčová slova

Integrovaný záchranný systém, Hasičský záchranný sbor ČR, Policie ČR, Zdravotnická záchranná služba, Jednotky požární ochrany, Jednotky sborů dobrovolných hasičů, Systém řízení při mimořádných událostech, Junta Nacional de Cuerpos de Bomberos de Chile, Cuerpo General de Bomberos Voluntarios del Perú

Abstract

The aim of the theses is the comparison of coordination systems of rescue units in the case of emergency in the Czech Republic, Chile and Peru. Particularly Integrated Rescue System used in the Czech Republic is compared with Incident Command System used in Chile and Peru. Within coordination of rescue units is the major part of the theses focused on different ways of organization and operation of the units providing fire protection in these chosen countries. In the part of theses about the units providing fire protection there are also described the major problems bothering fire fighters in compared countries. At the end of the theses, the author tried to suggest possible ways, through which the Czech Republic could contribute to improving the situation of the rescue units in chosen Latin American countries and raise the security of local citizens.

Key words

Integrated rescue system, Fire Rescue Service of CZ, Police CZ, Emergency Medical Service, Fire brigades, Volunteer firefighters units, Incident Command System, Junta Nacional de Cuerpos de Bomberos de Chile, Cuerpo General de Bomberos Voluntarios del Perú

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně a použil jen uvedené bibliografické a elektronické zdroje.

V Olomouci dne ____ dubna 2016

David Pavlík

Poděkování

Rád bych na tomto místě poděkoval Doc. RNDr. Pavlovi Nováčkovi, CSc. za vstřícnost, ochotu a cenné připomínky při psaní mé bakalářské práce. Dále bych rád poděkoval panu Miroslavovi Šustkovi, techniku BOZP a bývalému veliteli stanice Hasičského záchranného sboru podniku DEZA, a.s. Valašské Meziříčí a stanice Hasičského záchranného sboru podniku Semperflex Optimit s.r.o. Odry za užitečné rady a připomínky.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

Přírodovědecká fakulta
Akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **David PAVLÍK**
Osobní číslo: **R13361**
Studijní program: **B1301 Geografie**
Studijní obor: **Mezinárodní rozvojová studia**
Název tématu: **Porovnání fungování složek IZS, zejména jednotek požární ochrany v ČR a v rozvojových zemích Latinské Ameriky**
Zadávající katedra: **Katedra rozvojových studií**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

První část práce se bude snažit krátce popsat fungování českého integrovaného záchranného systému, zejména pak popsat jeho složky, historii a činnost. Další část se bude již podrobněji věnovat jednotkám požární ochrany v České republice. Konkrétně jejich organizaci, výkonu služby, vybavenosti a součinnosti s dalšími složkami IZS. Následně budou všechny tyto oblasti popsány také na straně rozvojového regionu a zároveň bude provedeno vzájemné srovnání s českou stranou. V této souvislosti by bylo provedeno také srovnání mimořádných událostí, kterým musí jednotky požární ochrany v obou regionech čelit a které ovlivňují jejich fungování. V samotném závěru práce budou zmíněny některé mezinárodní organizace, které se snaží o zlepšení akceschopnosti jednotek požární ochrany v rozvojových regionech.

Rozsah grafických prací: dle potřeby
Rozsah pracovní zprávy: 10 - 15 tisíc slov
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

Linhart, P.: Některé otázky ochrany obyvatelstva. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta. 2006. ISBN 80-7040-854-5. NAVRÁTIL, Leoš. JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH, Zdravotně sociální fakulta. Ochrana obyvatelstva. České Budějovice: Vlastimil Johanus Tiskárna, 2006. ISBN 80-7040-880-4. SKALSKÁ, Květoslava, DUBSKÝ, Milan. Integrovaný záchranný systém a požární ochrana. Praha : MV-generální ředitelství HZS ČR, 2006. Šenovský, M., Adamec, V., Hanuška, Z.: Integrovaný záchranný systém. 1. vyd. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství. 2005. ISBN 80- 86634-65-5. Zákon č. 133/1985 Sb. o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů

Vedoucí bakalářské práce: doc. RNDr. Pavel Nováček, CSc.
Katedra rozvojových studií
Datum zadání bakalářské práce: 5. května 2015
Termín odevzdání bakalářské práce: 15. dubna 2016

prof. RNDr. Ivo Frébort, CSc., Ph.D.
děkan

L.S.

doc. RNDr. Pavel Nováček, CSc.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 5. května 2015

Obsah

Seznam tabulek	10
Seznam použitých zkratk	10
1. Úvod	12
2. Integrovaný záchranný systém České republiky	13
2.1 Vznik.....	13
2.2 Působnost a fungování	13
2.3 Úrovně řízení	14
2.4 Poplachové plány	15
2.5 Stupně poplachů.....	17
2.6 Složky IZS	17
3. Základní složky IZS	18
3.1 Policie České republiky	18
3.1.1 Historie a vývoj.....	18
3.1.2 Struktura PČR a její činnost.....	19
3.2 Zdravotnická záchranná služba.....	19
3.2.1 Historický vývoj Zdravotnické záchranné služby na území České republiky	19
3.2.2 Legislativa, organizace a činnost ZZS	20
3.3 Hasičský záchranný sbor České republiky a jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí jednotkami požární ochrany.....	22
4. Hasičský záchranný sbor České republiky	23
4.1 Historie profesionální požární ochrany na území České republiky	23
4.2 Vznik Hasičského záchranného sboru České republiky	24
4.3 Legislativa.....	24
4.4 Organizace a činnost	25
4.5 Specializované součásti Hasičského záchranného sboru České republiky.....	28
5. Jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany	29
5.1 Historie dobrovolných hasičských sborů na území ČR	29
5.2 Legislativa jednotek požární ochrany zařazených do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany.....	30
5.3 Úkoly jednotek požární ochrany zařazených do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany.....	30
5.3.1 Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce a výkon služby	30
5.3.2 Jednotka sboru dobrovolných hasičů podniku a výkon služby.....	31
5.4 Druhy a kategorie jednotek požární ochrany	31
5.5 Plošné pokrytí kraje jednotkami požární ochrany	32

5.6 Požární prevence a dozor	33
6. Vybavenost jednotek požární ochrany požární technikou a věcnými prostředky požární ochrany	34
6.1 Vybavenost věcnými prostředky požární ochrany.....	34
6.2 Vybavenost požárními automobily	34
6.2.1 Technika u Hasičského záchranného sboru České republiky	34
6.2.2 Technika u Sborů dobrovolných hasičů.....	35
7. Mimořádné události na území České republiky	37
7.1 Mimořádná událost typu povodeň	37
7.2 Mimořádná událost typu havárie s únikem nebezpečných látek	38
8. Požární ochrana ve vybraných zemích Latinské Ameriky	39
8.1 Chile.....	39
8.1.1 Národní systém ochrany obyvatelstva	40
8.1.2 Národní středisko včasného varování	41
8.1.3 Stupně nebezpečí	41
8.1.4 Základní záchranné složky.....	41
8.1.5 Historie dobrovolných hasičů a požární ochrany	42
8.1.6 Organizace	43
8.1.7 Fungování a výkon služby	44
8.1.8 Věcné vybavení a technika	45
8.1.9 Mezinárodní pomoc a spolupráce	45
8.2 Peru	47
8.2.1 Systém řízení při Mimořádných událostech	47
8.2.2 Historie požární ochrany.....	48
8.2.3 Organizace a legislativa	48
8.2.4 Fungování a výkon služby	49
8.2.5 Vybavenost věcnými zásahovými prostředky a požární technikou.....	50
8.2.6 Mezinárodní pomoc	50
9. Komparace systémů koordinace záchranných složek	52
10. Komparace systémů zajišťování požární ochrany	53
11. Závěr	55
Seznam použitých zdrojů.....	57
Přílohy.....	65

Seznam tabulek

Tabulka 1: Dislokace krajských ředitelství HZS

Tabulka 2: Základní početní stavy JSDHO

Tabulka 3: Základní tabulka plošného pokrytí

Tabulka 4: Srovnání celkového počtu hasičů vzhledem k rozloze a počtu obyvatel

Seznam použitých zkratk

AČR	Armáda České republiky
CAT	Centro de Alerta Temprana
CGBVP	Cuerpo General de Bomberos Voluntarios del Perú
ČR	Česká republika
ČSČK	Československý Červený kříž
GŘ HZS	Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru
HP kraje	havarijní plán kraje
HZS ČR	Hasičský záchranný sbor České republiky
HZSp	Hasičský záchranný sbor podniku
IZS	Integrovaný záchranný systém
JPO	jednotka požární ochrany
JSDH	jednotka sboru dobrovolných hasičů
JSDHO	jednotka sboru dobrovolných hasičů obce
JSDHp	jednotka sboru dobrovolných hasičů podniku
KOPIS	krajské operační a informační středisko
LZZS	letecká zdravotnická záchranná služba
MU	mimořádná událost
MV	Ministerstvo vnitra
MV-GŘ HZS ČR	Ministerstvo vnitra Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky
MZ	Ministerstvo zdravotnictví
ONEMI	La Oficina Nacional de Emergencia de Ministerio del Interior
OPIS IZS	operační a informační středisko Integrovaného záchranného systému
OPIS GŘ HZS	operační a informační středisko Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru
OPIS HZS kraje	operační a informační středisko hasičského záchranného sboru kraje
ORP	obec s rozšířenou působností
PČR	Policie České republiky

PO	požární ochrana
RLP	rychlá lékařská pomoc
RZP	rychlá zdravotnická pomoc
SAMU	Servicio de Atención Médica de Urgencia
SAMU	Sistema de Atención Móvil de Urgencia
SaP	síly a prostředky
SCI	Sistema de Comando de Incidentes
SDH	sbor dobrovolných hasičů
USAR	Urban Search And Rescue
VHP	vnější havarijní plán
VS	výjezdová skupina
VZ	velitel zásahu
ZOS	Zdravotnické operační středisko
ZZS	Zdravotnická záchranná služba

1. Úvod

Přírodní, nebo člověkem zaviněné katastrofy a s nimi spojená rizika ohrožující život a majetek člověka, se na světě objevují již od nepaměti. Stejně tak se jim lidé snaží od počátku čelit. Za dobu svého vývoje učinilo lidstvo obrovský technologický pokrok. Společně s vývojem moderních technologií, však také nepřetržitě vznikaly nové faktory ohrožující lidskou společnost. Současná doba je charakteristická především neustálým zrychlováním světa kolem nás, které s sebou nese velké množství rizik. Ať chceme nebo ne, za celou svou historii nemělo lidstvo ještě nikdy tolik možností, jak samo sebe ohrozit, případně zcela zničit. Navzdory tomu, lidé také ještě nikdy v historii nevyvíjeli tolik úsilí, aby dokázali všem těmto ohrožením čelit, nebo jim dokonce předcházet.

Téma své bakalářské práce jsem si zvolil na základě mého dlouhodobého zájmu o problematiku požární ochrany a pokusil se jej skloubit se svým studijním oborem Mezinárodních rozvojových studií. Jako aktivní člen jednotky sboru dobrovolných hasičů, ale také díky zkušenostem jiných lidí z řad profesionálních hasičů, se kterými se setkávám, jsem si vědom některých problémů, spojených s touto oblastí. Existuje celá řada překážek, od nevyhovujících vyhlášek a nařízení, až po nízkou finanční podporu, které čeští hasiči kritizují, a které jim komplikují život. V žádném případě nechci zpochybňovat oprávněnost této kritiky, nicméně již při samotném výběru tématu a následném psaní práce jsem si uvědomil, že v porovnání s méně vyspělými zeměmi jsou některé problémy zcela zanedbatelné.

Cílem této práce je poukázat na rozdílné způsoby, jakými se s mimořádnými událostmi ohrožujícími člověka, vypořádávají země v různých částech světa. Konkrétně se bude jednat o srovnání Integrovaného záchranného systému České republiky s podobnými systémy v zemích Latinské Ameriky - Chile a Peru. Důraz bude kladen především na organizaci a fungování složek, které zajišťují požární ochranu, tedy na hasiče. Půjde o popis základních rysů jednotlivých systémů koordinace záchranných složek ve srovnávaných zemích a přiblížení rozdílů, s jakými fungují. Obdobným způsobem bude popsána organizace a fungování hasičů a následně bude provedeno její porovnání. Krátce budou také představeny některé nevládní organizace, které se věnují problematice rozvoje záchranných složek v rozvojových zemích. Po vzájemném srovnání všech zmíněných systémů, budou v závěru navržena možná řešení, kterými by Česká republika mohla přispět k rozvoji systémů koordinace záchranných složek a požární ochrany v těchto částech světa.

Při zpracovávání bakalářské práce jsem vycházel ze studia sekundárních zdrojů, zejména zákonů, vyhlášek, webových stránek různých institucí a z konzultace s odborníkem z praxe. Zjištěné údaje jsem následně srovnal a pokusil se navrhnout možná řešení.

2. Integrovaný záchranný systém České republiky

2.1 Vznik

Vzhledem k neustálému nárůstu počtu a také rozšiřování spektra mimořádných událostí ("MU"), se v České republice na přelomu 20. a 21. století zrodila myšlenka na zřízení orgánu, který by dokázal koordinovat jednotlivé záchranné složky při likvidaci MU a přispíval tak k efektivnější a rychlejší spolupráci mezi nimi. Do té doby zde neexistoval žádný systém, který by byl legislativně ukotven, a který by tuto koordinaci zajišťoval. Jedním z hlavních stimulů byly povodně v roce 1997, které tehdy zasáhly značnou část Moravy a co do velikosti zasaženého území, rozsahu hmotných škod a bohužel také ztrát na lidských životech neměly v novodobé historii obdoby.

V důsledku těchto okolností byl na počátku nového tisíciletí vytvořen základ tzv. Integrovaného záchranného systému ("IZS"). Samotný systém vznikl na základě zákona č. 239/2000 Sb. o IZS, který vešel v platnost 1.1.2001. Tento zákon stanovuje složky IZS a jejich působnost, působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů samosprávy, práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na MU, záchranných a likvidačních pracích a při ochraně obyvatelstva.[1]

2.2 Působnost a fungování

IZS se podle § 2 zákona č. 239/2000 Sb. rozumí koordinovaný postup jednotlivých složek při přípravě na MU a při provádění záchranných a likvidačních prací, přípravu na MU škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací. Záchrannými pracemi se rozumí činnosti k odvrácení nebo omezení bezprostředního působení rizik, vzniklých MU, zejména ve vztahu k ohrožení života, zdraví, majetku nebo životnímu prostředí, a vedoucí k přerušení jejich příčin. Likvidačními pracemi jsou chápány činnosti k odstranění následků způsobených MU.[2]

K aktivaci IZS dochází v případě vzniku MU a při potřebě provádět současně záchranné a likvidační práce dvěma, nebo více složkami IZS. Pro aktivaci a následnou koordinaci složek IZS byla zřízena tzv. operační a informační střediska IZS ("OPIS IZS").[3] Tato střediska jsou dostupná 24 hodin denně na jednotných tísňových linkách 150 (Hasičský záchranný sbor České republiky), 155 (Zdravotnická záchranná služba), 158 (Policie České republiky) a také na jednotném evropském čísle tísňového volání 112. Od roku 2012 je v ČR nově v provozu jednotné číslo na horskou službu - 1210.[1]

Primárním úkolem operačních a informačních středisek je přijímat a vyhodnocovat informace o MU a následně povolávat příslušné složky IZS na místo události, koordinovat záchranné a likvidační práce, předávat informace mezi jednotlivými složkami, povolávat další

síly a prostředky ("SaP") na místo MU, vyrozumět státní orgány a orgány územních samosprávných celků a v neposlední řadě varovat obyvatelstvo na dotčeném území.[3] OPIS IZS jsou dále oprávněna povolávat a nasazovat SaP Hasičského záchranného sboru České republiky ("HZS ČR") a jednotek požární ochrany ("JPO"), dalších složek IZS podle poplachového plánu IZS nebo podle požadavků velitele zásahu ("VZ"). Jsou rovněž oprávněna vyžadovat a organizovat pomoc, požadovat osobní a věcnou pomoc podle požadavků VZ, nebo při nebezpečí z prodlení provést varování obyvatelstva na ohroženém území.[2]

Samotná OPIS se podle úrovně dělí následovně na operační a informační středisko generálního ředitelství hasičského záchranného sboru ("OPIS GŘ HZS") a operační a informační střediska hasičského záchranného sboru kraje ("OPIS HZS kraje", nebo také "KOPIS").[3]

2.3 Úrovně řízení

Řízení jednotlivých složek na místě zásahu lze obecně rozdělit do tří úrovní:[1]

- a) taktická
- b) operační
- c) strategická

Taktická úroveň

Zahrnuje řízení složek IZS velitelem zásahu, který zodpovídá za veškerou činnost související se záchrannými a likvidačními pracemi. VZ bývá zpravidla velitel JPO.[1]

Operační úroveň

Řízení na této úrovni se odehrává v OPIS základních složek IZS, přičemž OPIS HZS ČR jsou současně operačními a informačními středisky IZS. OPIS jsou zřizována v jednotlivých krajích a na Ministerstvu vnitra ("MV"), kde zajišťují obsluhu tísňových linek. Krajská operační a informační střediska IZS ovládají systémy varování a vyrozumívání obyvatelstva a rovněž jsou spojovacím bodem mezi samotným místem zásahu a nejvyšší úrovní řízení. KOPIS také spolupracují s médii a mohou v nich požadovat uveřejnění některých informací, zpravidla se zde jedná o veřejnoprávní média.[1]

Strategická úroveň

Strategickou úrovní se rozumí přímé angažování starosty obce s rozšířenou působností ("ORP"), hejtmána kraje nebo MV do koordinačních činností, spojených se záchrannými a likvidačními pracemi. Pro účely koordinace záchranných a likvidačních prací jsou těmito orgány zřizovány krizové štáby, které se řídí předem stanovenými krizovými plány. K aktivaci krizového štábu dochází zpravidla při vzniku MU zasahující rozsáhlejší území, které ohrožuje vyšší počet osob např. průmyslové havárie, živelné katastrofy atd. Zapojení hejtmána kraje a MV nastává automaticky v případě, kdy je podle příslušného poplachového plánu MU klasifikována nejvyšším stupněm poplachu.[1]

Ke koordinaci činnosti na strategické úrovni slouží tzv. havarijní plán kraje ("HP kraje").[1] HP kraje se zpracovává pro řešení MU, které vyžadují vyhlášení třetího nebo čtvrtého, tedy zvláštního stupně poplachu. HP zpracovává HZS příslušného kraje. Součástí HP kraje je také poplachový plán IZS, který si podrobněji představíme v následující kapitole.[4]

Vedle samotného HP kraje se u významných potencionálních zdrojů rizika, jakými jsou např. objekty chemického průmyslu, nebo jaderně-energetická zařízení, zpracovávají vnější havarijní plány ("VHP") těchto objektů. VHP je preventivní dokument, který slouží k zajištění havarijní připravenosti v zóně havarijního plánování, stanovuje postupy složek IZS pro případ potenciální závažné havárie.[5] Stejně jako HP kraje, je VHP zpracováván HZS příslušného kraje, na jehož území se objekt s vysokým potencionálním rizikem nachází.[1]

2.4 Poplachové plány

Poplachový plán je dokument, který upravuje povolávání záchranných složek při organizaci záchranných a likvidačních prací. Vždy je zpracováván pro daný územní celek a to buď na úrovni krajské, tedy poplachový plán kraje, nebo na úrovni celostátní, pak se jedná o ústřední (centrální) poplachový plán. Zvláštním druhem poplachového plánu je např. požární poplachový plán. V této kapitole si podrobněji představíme krajský a centrální poplachový plán.[6]

Poplachový plán IZS kraje

Poplachový plán IZS kraje je zpracováván příslušným HZS kraje na základě § 10 zákona č. 239/2000 Sb. kde jsou stanoveny povinnosti kraje v rámci přípravy na MU, provádění záchranných a likvidačních prací a ochranu obyvatelstva. Tento zákon také stanovuje plnění těchto povinností HZS příslušného kraje. Plán slouží pro povolávání složek IZS na místo MU, k realizaci pomoci mezi postiženými obcemi, ORP a pro poskytování nebo vyžadování zahraniční pomoci na úrovni kraje. Laicky řečeno se jedná o povolávání dostatečného množství SaP, ať už lidských nebo technických, podle závažnosti a rozsahu dané MU. Poplachový plán IZS kraje je schvalován krajským úřadem a následně přiložen k HP kraje na OPIS IZS kraje.[6]

Poplachový plán IZS obsahuje:[6]

- a) spojení na základní a ostatní složky IZS
- b) přehled SaP ostatních složek
- c) způsob povolávání a vyrozumívání

Spojení na základní a ostatní složky IZS v sobě zahrnuje kontaktní údaje těchto složek jako telefonní, rádiovou a datovou komunikaci na dispečerská pracoviště, a kontaktní údaje na vedoucí pracovníky.[6]

Přehled SaP ostatních složek obsahuje přehled SaP pro potřeby záchranných a likvidačních prací a dále způsob a rozsah jejich povolávání v závislosti na stupních poplachu. V přehledu SaP jsou zahrnuty také ty, které ORP, kraj nebo stát může využít na základě platných mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika ("ČR") vázána. Tento přehled zpracovává HZS kraje a je uložen na OPIS.[6]

Způsob povolávání a vyrozumívání v praxi znamená povolávání a vyrozumívání vedoucích a kontaktních pracovníků ostatních složek IZS a členů krizových štábů, právnických osob a podnikajících fyzických osob zahrnutých do havarijního plánu kraje nebo VHP.[6]

Poplachový plán IZS je tedy jakýmsi registrem složek IZS, který zároveň nastavuje systém a pravidla spolupráce na daném území při zásahu složek IZS při MU v návaznosti na vyhlášený stupeň poplachu.[6]

Ústřední poplachový plán IZS

Ústřední poplachový plán je podobně jako poplachový plán kraje určen ke koordinaci záchranných a likvidačních prací. V tomto případě však vůdčí roli přebírá namísto HZS kraje Ministerstvo vnitra - Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky ("MV-GŘ HZS ČR"). To také vydává Ústřední poplachový plán IZS jako svůj vnitřní dokument, přičemž schvalovatelem je v tomto případě ministr vnitra.[6]

Tento plán je zpracováván a použit v případě, kdy je krajská úroveň koordinace již nedostatečná, nebo v případě, že pro provádění záchranných a likvidačních prací jsou nutné SaP, které nejsou k dispozici v rámci daného kraje. V tomto okamžiku může hejtman, starosta ORP nebo VZ požádat přes KOPIS o tyto složky z jiného kraje.[6]

2.5 Stupně poplachů

V rámci poplachových plánů IZS kraje jsou definovány stupně poplachu. Tyto stupně poplachu předurčují potřebu SaP pro záchranné a likvidační práce v závislosti na rozsahu a druhu MU a také na úrovni koordinace složek při společném zásahu. V rámci IZS se vyhláší čtyři stupně poplachu. Čtvrtý stupeň, který je označen jako zvláštní, je stupněm nejvyšším. Jednotlivé stupně poplachu včetně jejich popisu jsou uvedeny v Příloze č. 1.[6]

2.6 Složky IZS

IZS ČR se dělí na dvě hlavní části, konkrétně na základní složky IZS a ostatní složky IZS. Mezi **základní složky IZS** podle § 4 zákona č. 239/2000 Sb. patří:[2]

- 1) Hasičský záchranný sbor České republiky[7]
- 2) Jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany[8]
- 3) Zdravotnická záchranná služba ("ZZS")[9]
- 4) Policie České republiky ("PČR")[10]

Ostatními složkami IZS se podle § 4 zákona č. 239/2000 Sb. rozumí následující:[2]

1. Vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil (např. Armáda České republiky)
2. Ostatní ozbrojené a bezpečnostní sbory (např. městská policie)
3. Ostatní záchranné sbory (např. Báňská záchranná služba)
4. Orgány ochrany veřejného zdraví (např. Hygienická stanice)
5. Havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby (např. komunální služby)
6. Zařízení civilní ochrany
7. Neziskové organizace a sdružení občanů, které lze využít k záchranným a likvidačním pracím (např. Horská služba)

Tyto složky poskytují pomoc při záchranných a likvidačních pracích, plánovanou pomoc na vyžádání. Plánovaná pomoc na vyžádání je taková pomoc, která je předem písemně dohodnuta a zahrnuje v sobě poskytnutí pomoci ostatními složkami IZS obecnímu úřadu ORP, krajskému úřadu, MV, nebo základním složkám IZS při provádění záchranných a likvidačních prací.[3]

V následujících kapitolách budou jednotlivé složky představeny, především se bude jednat o základní složky IZS. Hlavní pozornost pak bude věnována HZS ČR a JPO zařazených do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany, na které je celá práce primárně zaměřena.

3. Základní složky IZS

Základní složky IZS zajišťují nepřetržitou pohotovost pro příjem ohlášení vzniku MU, její vyhodnocení a neodkladný zásah v místě MU, přičemž klíčovou roli zde hraje HZS ČR. V případě JPO jsou jako základní složky IZS zahrnuty jednotky sborů dobrovolných hasičů ("JSDH"), které jsou zřizovány obcí, nebo podnikem a jsou zařazeny do plošného pokrytí v rámci území kraje.[3] Za účelem ochrany obyvatelstva rozmísťuje IZS své SaP po celém území ČR tak, aby byly schopny dorazit na místo MU ve stanovených časech.[2]

3.1 Policie České republiky

PČR je jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor zřízený na základě zákona č. 238/1991 Sb. o Policii České republiky.[10] Jejím hlavním úkolem je sloužit veřejnosti, chránit bezpečnost osob a majetku, chránit veřejný pořádek a předcházet trestné činnosti. Plní rovněž úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, předpisy Evropských společenství a mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu ČR. V současné době čítá PČR 47 000 policistů a 11 000 civilních zaměstnanců policie.[11]

3.1.1 Historie a vývoj

PČR se hlásí a navazuje na tradici prvorepublikových bezpečnostních složek četnictva a státní policie Československé republiky. Obě tyto složky vzniklé v roce 1918 byly převzaty z tehdejší Rakousko-uherské monarchie. V této podobě fungovaly od vzniku samostatného státu až do roku 1938, kdy došlo k podepsání Mnichovské dohody a vzniku protektorátu Čechy a Morava.[11]

Od konce 2. sv. války až do roku 1991 se o veřejný pořádek staral Sbor národní bezpečnosti. Jeho příslušníci byli vybíráni ze tří tehdy existujících bezpečnostních složek - revolučních oddílů, závodní milice a policejního a četnického aparátu.[12] Sbor národní bezpečnosti tvořily dvě základní složky - Veřejná bezpečnost a nechvalně proslulá státní bezpečnost. Veřejná bezpečnost byla uniformovanou složkou a podílela se na udržování veřejného pořádku a stíhání kriminální činnosti, zatímco Státní bezpečnost byla tajnou politickou složkou sboru.[13]

Novodobá Policie ČR vznikla z dosavadních českých složek Sboru národní bezpečnosti a stala se všeobecným bezpečnostním orgánem ČR. Samotný Sbor národní bezpečnosti se v roce 1991 změnil na Federální policejní sbor. Vrcholným orgánem bylo policejní ředitelství, jemuž byly podřízeny krajské správy a okresní, městská a obvodní ředitelství. Po rozdělení Československa 1.1.1993 převzala PČR také agendu zrušeného federálního policejního sboru. V současné době se její činnost řídí podle zákona č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky.[12]

3.1.2 Struktura PČR a její činnost

PČR je podřízena MV. Její činnost řídí **policejní prezidium**, v jehož čele stojí policejní prezident. Mezi hlavní úkoly policejního prezidia patří určování cílů rozvoje policie, řešení koncepce její organizace a řízení a stanovování úkolů jednotlivých služeb. Mezi tyto služby patří například služba pořádkové, dopravní, nebo cizinecké policie. Policejní prezidium rovněž analyzuje a kontroluje činnost policie, vytváří policejním útvarům podmínky pro plnění jejich úkolů a koordinuje jejich činnost. Policejnímu prezidiu podléhají útvary s celostátní působností, krajská ředitelství policie a útvary zřízené v rámci krajských ředitelství.[11]

Útvary s celostátní působností jsou zřizovány ministerstvem vnitra na návrh policejního prezidenta. Tyto útvary plní specifické a vysoce specializované úkoly na celém území státu. Některé poskytují specifický servis ostatním policejním útvarům, jiné se specializují například na odhalování organizovaného zločinu nebo korupce a závažné finanční kriminality. V neposlední řadě se také podílí na ochraně některých ústavních činitelů, včetně prezidenta republiky.[11]

Krajská ředitelství policie jsou zřizována na základě zákona č. 273/2008 Sb. Celkem je zřízeno 14 krajských ředitelství. V rámci nich mohou působit další útvary, které jsou jim podřízeny.[11]

3.2 Zdravotnická záchranná služba

Základním posláním ZZS je poskytování odborné neodkladné přednemocniční péče od okamžiku vyrozumění příslušným zdravotnickým operačním střediskem ("ZOS"), až do převezení a předání postiženého do nemocniční péče. Základním principem je provedení maxima možných dostupných lékařských výkonů na místě nehody a před hospitalizací. V praxi se jedná o příjezd posádky ZZS na místo zásahu a zahájení nezbytných úkonů pro odvrácení bezprostředního ohrožení na životě, stabilizaci pacienta a jeho následný převoz do nejbližšího zdravotnického zařízení. ZZS svými středisky pokrývá souvisle celé území ČR a zajišťuje nepřetržitou pohotovost.[1]

3.2.1 Historický vývoj Zdravotnické záchranné služby na území České republiky

O raných počátcích ZZS na našem území se dá hovořit již koncem 18. století, kdy byla v roce 1792 v Praze, založena stanice první pomoci. Zcela zásadní pak byl rok 1857, kdy byl založen Pražský dobrovolný sbor ochranný, který je považován za první záchrannou službu ve střední Evropě. Příslušníky tohoto sboru tvořili dobrovolníci především z řad hasičů, členů Červeného kříže a několik lékařů. Tento sbor získal značnou popularitu a rychle se rozšířil do dalších měst. Roku 1870 byla stanovena povinnost obcí pečovat o raněné a dopravovat je zdarma do nemocnice. Doprava pacientů ostatně tvořila hlavní náplň práce záchranných sborů.[1]

Péče o raněné byla až do konce 2. světové války stavěna především na bázi dobrovolných zdravotníků Československého Červeného kříže ("ČSČK"), hasičských sborech a Sokolu. Po roce 1939 začalo většinu povinností ČSČK, přebírat hasičstvo a po zakázání ČSČK roku 1940, převzali hasiči celou zdravotnickou službu.[1]

Po roce 1948 přebírá službu dopravy pacientů opět ČSČK. Oficiální název této služby je Zdravotnická dopravní služba. V této době tvoří doprava pacientů stále jádro činnosti posádek, kdy se pacient jen co nejrychleji převezl do nemocnice, kde teprve začala samotná záchrana života. Po roce 1951 postupně přechází zdravotnická záchranná činnost zpět na ČSČK a hasičské sbory již tuto činnost nadále nevykonávají.[1]

Vytváření zdravotnické záchranné služby začalo v prosinci 1974. V počátcích byla tato služba spjata s oddělením ARO, kdy na výjezdy vyjížděly sestry a lékaři z tohoto oddělení.[14]

Zásadním zlomem v budování a organizaci záchranných služeb se stala vyhláška Ministerstva zdravotnictví ("MZ") č. 434/1992 Sb. o Zdravotnické záchranné službě, kdy začalo fungovat 10 územních středisek záchranné služby s posádkami v systému rychlé lékařské pomoci ("RLP") a lékařské služby první pomoci. Postupně docházelo k budování okresních středisek záchranné služby, které zřizovaly a spravovaly oblastní skupiny RLP.[14]

Roku 2003 došlo k vytvoření 14 krajských územních středisek záchranné služby, pod která přešla všechna jednotlivá okresní střediska zdravotnické služby daného kraje.[14]

3.2.2 Legislativa, organizace a činnost ZZS

V současné době se činnost ZZS řídí podle zákona č. 374/2011 Sb.[15] o Zdravotnické záchranné službě. Jak už bylo zmíněno v předchozí kapitole, její stanoviště jsou rozmístěna ve všech 14 krajích ČR. Dostupnost ZZS je dána na základě zákona především plánem územního pokrytí kraje výjezdovými základnami. Podle něj jsou základny rozmístěny tak, aby posádky ZZS byly schopny dosáhnout místa MU do 20 minut od převzetí výzvy ZOS.[16]

ZZS má několik základních úkolů. Prvním z nich je nepřetržitý příjem tísňových výzev z národního čísla 155, který zajišťuje ZOS. ZOS je centrálním pracovištěm operačního řízení na krajské úrovni. Mezi jeho nejdůležitější úkoly patří příjem a vyhodnocení naléhavosti tísňového volání, na jehož základě dochází k vydání pokynů výjezdovým skupinám ("VS") a následnou komunikaci s nimi. Na ZOS pracují dispečeri se zdravotnickým vzděláním a jejich neméně důležitým úkolem je rovněž uklidnění a udílení rad poskytovateli první pomoci na místě MU. Tyto činnosti jsou známy pod pojmy telefonicky asistovaná neodkladná resuscitace a telefonicky asistovaná první pomoc. Jeden z mnoha úkolů je komunikace s operačními středisky dalších složek IZS a také přímo se složkami IZS.[16]

Dalším úkolem je samotný zásah členů výjezdových skupin na místě MU. VS vyjíždějí na místo události na pokyn operátora ZOS. Podle složení a povahy činnosti se VS člení na skupiny rychlé lékařské pomoci, jejichž členem je lékař a výjezdové skupiny rychlé zdravotnické pomoci

(RZP), která zajišťuje neodkladnou péči bez přítomnosti lékaře. Dalším typem VS jsou posádky ZZS pracující v tzv. setkávacím systému nebo-li "*rendez-vous*". V systému rendez-vous není lékař vázán na velké sanitní vozidlo a na místo MU vyjíždí v případě potřeby osobním automobilem. Po ošetření pacienta tak může rychle a nezávisle na posádce transportující pacienta odjet na místo dalšího zásahu. Tento systém je mnohem flexibilnější a umožňuje lepší pohyb lékaře ve spádovém území. Obecně má VS dva členy, ale počet bývá u jednotlivých skupin různý, RZP má zpravidla 2 (výjimečně 3), RLP 2 - 4 podle typu dopravního prostředku. Kromě pozemních VS, které jsme si nyní představili, existují také ještě VS letecké a vodní.[16]

Letecká zdravotnická záchranná služba

Letecká zdravotnická záchranná služba ("LZZS") funguje na území ČR potažmo ČSSR od roku 1987. Dnes jsou její VS dislokovány na 10 stanovištích, jejichž činnost zabezpečují složky PČR, armády České republiky ("AČR"), nebo soukromé subjekty. Provoz objednává a hradí MZ. Lety LZZS se rozdělují na akutní lety Helicopter Emergency Medical Service (HEMS) a plánové (ambulanční) lety. Většina letů spadá do kategorie HEMS.[1]

Pracovní heliporty jsou obvykle provozovány přímo ve zdravotnických zařízeních s akutní péčí. LZZS poskytuje odbornou lékařskou pomoc ve stejném rozsahu jako výjezdová skupina ZZS. LZZS rovnoměrně pokrývá téměř celé území ČR. Kromě Zlínského, Karlovarského a Pardubického kraje má každý kraj své vlastní stanoviště LZZS. Kraje bez stanoviště LZZS jsou však v dostatečné blízkosti stanovišť jiného kraje. Provoz stanovišť je uzpůsoben na nepřetržitý 24 hodinový režim.[1]

3.3 Hasičský záchranný sbor České republiky a jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí jednotkami požární ochrany

ČR zajišťuje svým občanům pomoc při zdolávání požárů, provádění záchranných a likvidačních prací při živelných katastrofách, technických haváriích a jiných MU vysláním jednotek HZS ČR. Ten však není jediným orgánem, který je předurčen plnit tyto úkoly. Povinnost zřídit JPO mají také další subjekty například obce, nebo některé podniky. Tímto je na našem území vytvořen systém vzájemné pomoci, který předpokládá poskytnutí pomoci občanům v časovém horizontu do 20 minut od nahlášení MU. Pro tyto účely je podle zákona o požární ochraně ("PO") předem vyčleněn určitý počet jednotek dislokovaných na daném území - tzv. plošné pokrytí, kterému se bude podrobněji věnovat některá z dalších kapitol.[17]

Jak už bylo naznačeno, v ČR existuje několik druhů JPO, které se podílejí na zajištění PO. Podle jejich organizace a zřizovatele rozlišujeme JPO na následující:[17]

- a)** jednotka HZS kraje, která je složena z příslušníků určených k výkonu služby na stanicích HZS kraje
- b)** jednotka hasičského záchranného sboru podniku ("HZSp"), která je složena ze zaměstnanců právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby, kteří vykonávají činnost v této jednotce jako své zaměstnání
- c)** jednotka sboru dobrovolných hasičů obce ("JSDHO"), která je složena z fyzických osob, které zpravidla nevykonávají činnost v této JPO jako své zaměstnání
- d)** jednotka sboru dobrovolných hasičů podniku ("JSDHp"), která je složena ze zaměstnanců právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby, kteří zpravidla nevykonávají činnost v této JPO jako své zaměstnání

Obecně tedy lze JPO rozdělit na profesionální (HZS kraje a HZSp) a dobrovolné jednotky (JSDHO a JSDHp). V následujících kapitolách si jednotlivé druhy JPO podrobněji představíme.

4. Hasičský záchranný sbor České republiky

HZS ČR je jednotný bezpečnostní sbor zřízený na základě zákona č. 238/2000 Sb. o HZS ČR. Jeho primárním posláním je chránit životy a zdraví obyvatel a majetek před požáry a poskytovat účinnou pomoc při MU.[7] HZS ČR hraje v současné době stěžejní roli v přípravách státu na MU, ať se již jedná o hrozby terorismu, průmyslových havárií nebo živelných katastrof. Hasiči mají rovněž rozhodující podíl na provádění záchranných a likvidačních prací při MU. Jak už bylo zmíněno v předchozí kapitole o IZS ČR, je HZS ČR klíčovým orgánem a hlavním koordinátorem všech složek IZS v případě krizové události.[1]

4.1 Historie profesionální požární ochrany na území České republiky

V období první Československé republiky, existovaly na našem území požární jednotky z povolání tzv. veřejné požární sbory jen ve větších městech. V ostatních městech a zejména menších obcích využívali starostové požární předpisy převzaté z Rakouska-Uherska, které umožňovaly přenášet zodpovědnost za hašení požárů na sbory dobrovolných hasičů ("SDH"). V některých případech byly SDH posíleny městským zaměstnancem, který zpravidla zastával funkci strojníka, popřípadě velitele sboru.[18]

Během období protektorátu Čechy a Morava byl pouze přejet německý zákon o hasičstvu, podle kterého v Německu začala fungovat tzv. požární policie řízená MV. Podle tohoto vzoru byl na území protektorátu zřízen pluk (regiment) požární policie Čechy a Morava, složený z příslušníků četnictva a finanční stráže.[18]

V poválečných letech byla PO zařazena do kompetence MV. Plnění úkolů PO zajišťovaly místní, okresní a krajské národní výbory. Hasičstvo v té době bylo buď dobrovolné, z povolání nebo závodní. Hasičstvo z povolání musely ze zákona zřídit všechny obce s počtem obyvatel nad 50 000, popřípadě i obce menší, pokud tak rozhodl krajský národní výbor. Zásadní zlom a reorganizaci PO přinesl rok 1953, kdy byl přijat nový zákon o státním požárním dozoru a PO. Na jeho základě se výkonnými JPO staly veřejné a závodní jednotky a PO byla budována na principech vojensky organizované složky. Odpovědnost za požární bezpečnost měly podle své příslušnosti národní výbory, orgány státního požárního dozoru a ministr vnitra. Přijetím nového zákona v roce 1958 však došlo k postupné decentralizaci PO, což vedlo k jejímu oslabení. Většina úkolů a řada státních funkcí byla předána Československému svazu požární ochrany.[18]

Po celá 60. léta pak probíhaly snahy o zavedení nové právní úpravy PO. Velice významným výsledkem, vzešlým z těchto snah, bylo založení Školy požární ochrany ministerstva vnitra ve Frýdku-Místku v roce 1967. Následující léta jsou proto charakterizována zkvalitněním

zajišťování PO v důsledku nástupu absolventů školy ve Frýdku-Místku, katedry techniky požární ochrany a bezpečnosti průmyslu Vysoké školy báňské v Ostravě a Vysoké inženýrské požárně technické školy Ministerstva vnitra SSSR v Moskvě, do orgánů PO. Počátkem 70. let se začal měnit podíl zásahové činnosti JPO ze zásahů u požárů, které do té doby tvořily jádro činnosti JPO, ve prospěch technických zásahů. Profesionální hasiči svou stále se rozšiřující akceschopností začali postupně nahrazovat některé technické služby a také začali přebírat stále větší kompetence v oblasti přípravy státu na MU. Všechny tyto nově nabyté kompetence bylo nutné legislativně a organizačně ukotvit. V roce 1985 byl proto vydán zákon č. 133/1985 Sb. o PO, který je s řadou novelizací platný dodnes. Podle tohoto zákona jsou stanoveny základní povinnosti fyzických osob a firem v oblasti PO a vymezeny kompetence hasičů při dozoru nad dodržováním těchto povinností.[18]

4.2 Vznik Hasičského záchranného sboru České republiky

Proces transformace činnosti a organizace JPO na území ČR vyvrcholil na počátku nového tisíciletí, kdy došlo k rozšíření působnosti MV o problematiku krizového řízení, civilního nouzového plánování, ochrany obyvatelstva a IZS. V roce 2001 proto vešel v platnost zákon o HZS ČR, který znamenal zásadní změnu v postavení, působnosti a organizaci HZS ČR. V této souvislosti došlo také ke sloučení ředitelství HZS ČR s Hlavním úřadem civilní ochrany, a širokou oblast civilní ochrany tak dostali na starost hasiči, podobně, jako tomu je i v některých dalších evropských státech.[19]

4.3 Legislativa

Za dobu své dosavadní existence se HZS ČR řídil zejména podle zákona č. 238/2000 Sb. o HZS ČR. Dále plní úkoly v rozsahu a za podmínek stanovených zvláštními právními předpisy, kterými jsou zejména:[19]

- zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů.

HZS ČR při plnění svých úkolů spolupracuje se správními úřady a jinými státními orgány, orgány samosprávy, právníckými a fyzickými osobami, s mezinárodními organizacemi a zahraničními subjekty. Předmětem spolupráce je zejména stanovení práv a povinností při vzájemném poskytování pomoci a informací při MU. HZS ČR je rovněž oprávněn uzavírat jménem

ČR se všemi uvedenými subjekty dohody upravující bližší podmínky a způsob vzájemné spolupráce.[7]

Do doby než nabyl účinnosti výše uvedený zákon č. 238/2000 Sb. o HZS ČR, existoval od roku 1986 jako základní legislativní dokument již výše zmíněný zákon č. 133/1985 Sb. o PO. Tento zákon stanovil povinnosti orgánů, organizací a občanů na úseku PO. Dále definoval novou organizaci - **Sbor požární ochrany** - jeho postavení a pojednával o JPO. Již od roku 1995 pak nesl Sbor požární ochrany současný název - **Hasičský záchranný sbor České republiky**. [1]

Dnes, v důsledku prudkého nárůstu škály činností a úkolů, které HZS ČR za dobu své existence vykonává, již stávající zákon č. 238/2000 Sb. o HZS ČR přestal plně dostačovat. Od 1.1.2016 proto vešel v platnost nový zákon č. 320/2015 Sb.[20] o HZS ČR, podle kterého se v současnosti jeho činnost řídí.

4.4 Organizace a činnost

HZS ČR je tvořen dvěma základními složkami:[7]

- a) Generálním ředitelstvím Hasičského záchranného sboru ČR
- b) Hasičskými záchrannými sbory krajů

Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky

GŘ HZS ČR ("dále jen generální ředitelství") spadá pod MV a plní jeho úkoly na úseku PO podle zákona o PO a ve vztahu k zákonu o IZS zabezpečuje úkoly jím uložené, zejména v oblasti ochrany obyvatelstva a civilní ochrany, IZS a krizového řízení. V čele generálního ředitelství stojí generální ředitel HZS ČR. Generální ředitel odpovídá ministrovi vnitra za činnost HZS ČR. Generální ředitelství rovněž zřizuje jako své organizační složky vzdělávací, technická a účelová zařízení. Konkrétně se například jedná o Střední odbornou školu požární ochrany a Vyšší odbornou školu požární ochrany ve Frýdku-Místku, roty Záchranného útvaru HZS ČR v Hlučíně, Zbiroze a Jihlavě, nebo Technický ústav požární ochrany v Praze.[17]

Generální ředitelství plní úkoly uvedené v §24 odst. 1 a §25 odst. 1 zákona o PO a ve vztahu k zákonu o IZS.[17]

Kompletní organizační struktura GŘ HZS ČR je znázorněna v Příloze č. 2.

Hasičský záchranný sbor kraje

HZS krajů jsou výkonou složkou HZS ČR. Jednotlivá krajská ředitelství sídlí v krajských městech a jejich územní vymezení odpovídá územnímu vymezení kraje. Výjimkou je HZS Středočeského kraje, které sídlí v Kladně. Celkem je tedy na území ČR 14 krajských ředitelství.

V čele HZS kraje je ředitel HZS kraje ("dále jen krajský ředitel"). HZS kraje je organizační složkou a účetní jednotkou státu. Zabezpečuje plnění úkolů státní správy na úseku požární ochrany, IZS, ochrany obyvatelstva, civilní ochrany a krizového řízení.[17]

HZS kraje tvoří:[17]

- a) ředitelství HZS kraje
- b) územní odbory HZS kraje
- c) jednotky HZS kraje
- d) organizačními součástmi krajského ředitelství jsou OPIS, HZS kraje a vzdělávací zařízení, technická a účelová zařízení

Krajská ředitelství jsou též správními úřady, přičemž vykonávají státní správu ve správních obvodech, kterými jsou kraje. Organizační součásti HZS kraje na úrovni okresů jsou územní odbory HZS kraje. Dislokace sídel krajských ředitelství je znázorněna v následující tabulce.[17]

Tabulka 1: Dislokace krajských ředitelství

Kraj	Sídlo HZS kraje
Hlavní město Praha	Praha
Středočeský	Kladno
Jihočeský	České Budějovice
Plzeňský	Plzeň
Karlovarský	Karlovy Vary
Ústecký	Ústí nad Labem
Liberecký	Liberec
Královéhradecký	Hradec Králové
Pardubický	Pardubice
Vysočina	Jihlava
Jihomoravský	Brno
Olomoucký	Olomouc
Moravskoslezský	Ostrava
Zlínský	Zlín

Zdroj: Šenovský, Hanuška [17]

Krajské ředitelství plní zejména následující úkoly:[8]

- a) zpracovává koncepci PO kraje
- b) vykonává státní požární dozor a je dotčeným orgánem státní správy na úseku PO
- c) kontroluje plnění nařízení orgánů kraje a ORP vydaných na úseku PO
- d) odpovídá za připravenost a akceschopnost jednotek HZS kraje
- e) zabezpečuje výstavbu a údržbu objektů pro potřeby HZS atd.

Územní odbor Hasičského záchranného sboru kraje

Územní odbor HZS kraje je organizačním článkem příslušného krajského ředitelství pro zabezpečení plnění úkolů státní správy na úseku PO, IZS, ochrany obyvatelstva, civilní ochrany a krizového řízení. V rámci územních odborů se nacházejí územně dislokované stanice HZS. Rozmístění stanic, vnitřní organizaci, početní stav a předurčenost jednotek pro záchranné práce určuje generální ředitelství.[21] V současné době funguje na území ČR cca 240 stanic HZS ČR, na kterých slouží přes 9000 příslušníků HZS ČR. Počet stanic se mění, podle potřeby dochází k jejich redukci nebo ke zřizování nových.[19]

Územní odbor na vymezeném území plní zejména následující úkoly:[17]

- a) vykonává státní požární dozor, je dotčeným orgánem státní správy na úseku PO
- b) zpracovává návrh zdrojů vody pro hašení požárů
- c) zpracovává návrh podmínek pro zabezpečení PO v době zvýšeného nebezpečí vzniku požáru a při akcích, kterých se zúčastňuje větší počet osob
- d) odpovídá za připravenost a akceschopnost jednotek HZS kraje na spravovaném území atd.

V rámci jednoho územního odboru HZS kraje se s ohledem na plošné pokrytí zřizují centrální nebo pobočné stanice HZS. Stanice je objekt a související prostory určené pro nepřetržitý výkon služby hasičů, zařazených v jednotce HZS kraje nebo jednotce HZSp a určené pro požární techniku a věcné prostředky PO.[22] Jednotlivé typy všech stanic jsou uvedeny v Příloze č. 3.[23]

Výkon služby příslušníků Hasičského záchranného sboru kraje

Službu u HZS ČR vykonávají její příslušníci na základě zákona č. 361/2003 Sb. o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Příslušníci mohou mít dobu služby rozvrženu rovnoměrně (tzv. „denní směna“, která má týdenní pracovní dobu 37,5 hodin) nebo nerovnoměrně (tzv. „směna“).[24]

Za dvousměnný nebo třisměnný režim služby se považuje režim služby, v němž se příslušníci vzájemně střídají ve dvou nebo ve třech směnách v rámci 24 hodin po sobě jdoucích. Tímto je zabezpečen nepřetržitý režim služby 24 hodin denně 7 dnů v týdnu. Příslušníci tedy pracují v cyklu 24 hodin směna - 48 hodin mezisměnové volno.[25]

Ve směně vykonávají službu příslušníci předurčení pro vlastní zásahovou činnost (tzv. „výjezdoví hasiči“), kterých je celkově okolo 6 500, příslušníci předurčení pro obsluhu OPIS a příslušníci zařazení v záloze směny, kteří zabezpečují chod jednotky a činnost podpůrných speciálních služeb.[25]

Hasičský záchranný sbor podniku

Zvláštním organizační jednotkou HZS je HZSp. Jednotky HZSp jsou zřizovány na základě zákona o PO. Jednotku HZSp zřizuje k plnění úkolů PO, uvedených v tomto zákoně, právnická nebo podnikající fyzická osoba, provozující činnost se zvýšeným nebo vysokým požárním nebezpečím na pokyn příslušného HZS kraje. HZS kraje při tomto určení vychází z výsledků posouzení požárního nebezpečí nebo dokumentace zdolávání požárů. Počet příslušníků a technické vybavení jednotky stanoví HZS kraje s ohledem na míru požárního nebezpečí areálu podniku, resp. technologie.[8]

Jednotka hasičského záchranného sboru podniku je dislokována na centrálních, popřípadě pobočných stanicích podniku tak, aby doba jízdy jednotky ze stanice k místu zásahu nepřesahovala 5 minut.[21]

Službu v jednotce HZSp vykonávají zaměstnanci HZS podniku, kteří obdobně jako příslušníci HZS kraje, mohou mít dobu služby rozvrženu rovnoměrně nebo nerovnoměrně. Nerovnoměrně rozvržená doba služby zaměstnanců je zpravidla organizována na 4 směny, které jsou označovány A, B, C, D. Jedna směna zabezpečuje nepřetržitou připravenost jednotky HZS podniku po dobu 12 hodin. Stejně jako u HZS kraje, je směnový režim nepřetržitý a zajišťuje ochranu podniku 24 hodin denně, 7 dnů v týdnu.[25]

4.5 Specializované součásti Hasičského záchranného sboru České republiky

Mezi zvláštní organizační složky GŘ HZS ČR se řadí některá pracoviště a odřady, které zajišťují vysoce specializovanou činnost. Takovými složkami jsou například chemické laboratoře, Záchranný útvar HZS, nebo Vyhledávací a záchranný odřad do obydlených oblastí nebo-li USAR. Výše zmíněné složky jsou představeny v Příloze č. 4.

5. Jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany

Předchozí kapitola byla věnována profesionálním JPO. V této kapitole se zaměříme na další nedílnou součást JPO a IZS, konkrétně na dobrovolné hasiče obcí a podniků. SDH, konkrétně jejich výjezdové části, označované jako jednotka sboru dobrovolných hasičů. V ČR, stejně jako v mnoha dalších zemích, doplňují činnost profesionálních hasičů a jsou tedy neodmyslitelnou součástí složek zajišťujících PO.

Dále budou v této kapitole představeny jednotlivé kategorie JPO, systém plošného pokrytí JPO a technické vybavení JSDH.

5.1 Historie dobrovolných hasičských sborů na území ČR

SDH mají velmi bohatou, více než 150 let dlouhou tradici. Za tu dobu se staly pevnou součástí občanského života v obcích a také posloužily jako základ pro budování profesionálních požárních sborů. První oficiální SDH vznikl už za Rakouska-Uherska. Tehdy byl roku 1850 založen dobrovolný hasičský spolek Zákupy. Spolek byl založen tamními německými obyvateli v reakci na zvýšený výskyt požárů v regionu.[1]

Prvním ryze českým sborem pak byl, v roce 1864, sbor dobrovolných hasičů ve Velvarech. Výsledkem zvýšeného zájmu o PO, bylo masové rozšiřování a zakládání SDH ve všech částech českých zemí. Zpočátku bylo náplní práce hasičů pouze hašení požárů, které představovaly jedno z největších rizik ohrožení obyvatelstva. Vrcholným obdobím, kdy vznikalo nejvíce SDH, byl přelom 19. a 20. století. SDH se těšily značné popularitě, a tudíž byly zakládány nejen za přispění obecních, ale také soukromých financí. Habsburská monarchie ovšem toto úsilí příliš nepodporovala, neboť v něm viděla nebezpečné spolčování českého vlasteneckého hnutí. Jakákoli státní finanční podpora byla tedy nedosažitelná. SDH si proto musely obstarávat finance na nákup techniky a fungování různými jinými činnostmi, například pořádáním kulturních akcí apod. Ostatně tyto způsoby získávání finančních prostředků přetrvaly dodnes.[28]

V současné době je v ČR evidováno 7 783 SDH, které mají téměř 350 000 členů. Je evidentní, že odkaz našich předků je i po desítkách let stále živý.[29]

5.2 Legislativa jednotek požární ochrany zařazených do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany

Základním dokumentem pro zřizování a fungování JPO, je už několikrát zmíněný zákon č. 133/1985 Sb. o PO. Obec na základě §29 tohoto zákona zřizuje JSDHO ("dále jen jednotka"), která provádí hašení požárů a záchranné práce při živelných pohromách a jiných MU ve svém územním obvodu. Povinností obce je mimo jiné zajišťovat akceschopnost jednotky, zabezpečovat odbornou přípravu členů a pokrývat materiální a finanční potřeby jednotky. Obec je také povinna poskytovat náhradu ušlého výdělku členu jednotky, který se ve své pracovní době zúčastnil zásahové činnosti. Obdobně je na základě §69 tohoto zákona zřízena JSDHp.[8]

5.3 Úkoly jednotek požární ochrany zařazených do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany

System JPO je vybudován jako represivní i preventivní nástroj proti požárům, živelným pohromám a jiným MU. JPO mají za úkol provést likvidaci požáru nebo jiné MU a přijmout opatření nutná k odstranění bezprostřední hrozby ohrožení života, zdraví, majetku a životního prostředí.[30] Vnitřní organizace a vybavení JPO včetně dislokace jednotlivých druhů a kategorií JPO, musí být volena tak, aby území obce bylo podle stupně nebezpečí zabezpečeno požadovaným množstvím SaP při splnění požadované doby jejich dojezdu na místo zásahu podle plošného pokrytí.[8]

5.3.1 Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce a výkon služby

Obec jako zřizovatel JPO určuje počet hasičů v jednotce, nesmí však být nižší, než je nařízený základní početní stav. Základní početní stav hasičů zařazených do JSDH, včetně funkčního složení je znázorněn v Tabulce 2. Jednotka je zařazena do příslušné kategorie na základě nařízení kraje, které zpracovává příslušný HZS kraje. Jednotlivé kategorie jednotek budou popsány později. JSDH je zpravidla složena z členů, kteří nevykonávají službu v jednotce jako své zaměstnání. O případném zařazení člena jednotky vykonávajícího službu v jednotce jako své zaměstnání rozhoduje obec po projednání s příslušným HZS kraje.[31]

V místě dislokace jednotky plní člen jednotky zejména úkoly, související se zajištěním akceschopnosti jednotky, jako je údržba požární techniky a věcných prostředků potřebných pro zásah, účast na pravidelné odborné přípravě jednotky, popřípadě účast na získání odborné způsobilosti nebo její prodloužení. Pro výkon služby v jednotce musí člen doložit svou zdravotní a odbornou způsobilost a také fyzickou zdatnost.[31]

Tabulka 2: Základní početní stavy JSDHO

Funkce v jednotce	Kategorie jednotky JPO					
	II/1	II/2	III/1	III/2	V	N
Velitel jednotky	1	1	1	1	1	1
Velitel družstva	2	5	2	5	2	2
Strojník (řidič)	3	6	4	6	2	2
Hasič	6	12	5	12	4	4
Celkem	12	24	12	24	9	9

Zdroj: Metodika pro zřizování jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí [32]

5.3.2 Jednotka sboru dobrovolných hasičů podniku a výkon služby

V případě JSDHp, jsou podmínky obdobné jako je tomu u JSDHO. Zřizovatelem jednotky je ale v tomto případě podnik, který má podle zákona povinnost zřídit JPO. O základním početním stavu hasičů zařazených do JSDHp rozhoduje HZS příslušného kraje. Početní stav musí umožňovat plnění úkolů jednotky a její akceschopnost. Členové dobrovolné jednotky podniku musí mít ve své pracovní smlouvě založenou povinnost vykonávat službu v jednotce. Na základě návrhu HZS kraje může podnik zařadit i osoby vykonávající službu v jednotce jako své zaměstnání. Úkoly JSDHp při záchranných pracích vyplývají z vnitřních popř. vnějších havarijních plánů podniku.

JSDHp uskutečňuje výjezd z místa své dislokace od vyhlášení poplachu:[31]

- a) do 5 minut, pokud má některé členy vykonávající službu v jednotce jako své zaměstnání
- b) do 10 minut, pokud je složena výlučně z členů, kteří nevykonávají službu v jednotce jako své zaměstnání

Základním předpokladem pro členství jak v JSDHO tak JSDHp je věk minimálně 18 let, zdravotní způsobilost a absolvování základní odborné přípravy členů JSDH.[8] V současnosti je na území ČR evidováno 7 077 JSDHO a 144 JSDHp, ve kterých slouží na 70 000 členů.[29]

5.4 Druhy a kategorie jednotek požární ochrany

Každý druh JPO má pro účely operačního řízení určitou hodnotu. Tato hodnota vypovídá o schopnosti JPO zahájit a provádět plnění úkolů na místě zásahu. Operační hodnotu jednotky PO tvoří:[1]

- a) doba výjezdu JPO z místa své trvalé dislokace (stanice/zbrojnice)
- b) územní působnost jednotky (doba jízdy, resp. vzdálenosti na místo zásahu)

Pro účely plošného pokrytí jsou JPO podle operační hodnoty rozděleny do několika kategorií, uvedených v Příloze č. 5.[31]

5.5 Plošné pokrytí kraje jednotkami požární ochrany

S kategoriemi JPO úzce souvisí plošné pokrytí kraje JPO. Plošné pokrytí je systém organizace JPO pro likvidaci požárů a záchranné práce na celém území republiky. Je zaměřen na vytvoření takových vazeb mezi JPO, které povedou k lepší efektivnosti ve využití speciální požární techniky, odbornosti členů JPO a účelnějšímu rozdělování dotací obcím pro dobrovolné JPO. Hlavním cílem je vytvořit systém, který by zabezpečoval nasazení dostatečného počtu SaP ve stanoveném čase a zajistil tak občanům efektivní a rychlou pomoc při požárech nebo jiných MU.[33]

Plošné pokrytí vychází ze stanovení stupně a kategorie nebezpečí vzniku požáru a jiných MU, hrozících v jednotlivých katastrálních územích. Pro tento účel byly stanoveny čtyři stupně nebezpečí:[33]

I. st. nejvíce nebezpečný - např. podniky s nebezpečnou výrobou

II. st. středně nebezpečný - větší města, sídliště

III. st. nebezpečný - malé obce do 4000 obyvatel

IV. st. málo nebezpečný - málo osídlená území

Při stanovování těchto stupňů a kategorií se vychází z počtu obyvatel a počtu požárů během jednoho roku na daném katastrálním území. Stupeň nebezpečí zohledňuje požadavek na dojezd JPO, kategorie nebezpečí pak požadavek na posloupnost dojezdu JPO. Metoda určování stupně a kategorie nebezpečí je dána přílohou č. 1 vyhlášky č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany.[21] Pro tyto účely slouží již výše popsání rozdělení jednotek požární ochrany do jednotlivých kategorií.[33]

Princip systému plošného pokrytí spočívá ve vnitřní organizaci JPO, jejich věcném vybavení a dislokaci jednotlivých druhů a kategorií JPO. Všechny tyto atributy musí být voleny tak, aby bylo území obce zajištěno podle stupně nebezpečí a zabezpečeno požadovaným počtem SaP, při splnění požadované doby dojezdu na místo zásahu. Počet jednotek PO, včetně jejich dojezdu na místo zásahu je stanoven v následující Tabulce 3.[33]

Tabulka 3: Základní tabulka plošného pokrytí

Stupeň nebezpečí území obce		Počet jednotek PO a doba jejich dojezdu na místo zásahu
I	A	2 JPO do 7 min a další 1 JPO do 10 min
	B	1 JPO do 7 min a další 2 JPO do 10 min
II	A	2 JPO do 10 min a další 1 JPO do 15 min
	B	1 JPO do 10 min a další 2 JPO do 15 min
III	A	2 JPO do 15 min a další 1 JPO do 20 min
	B	1 JPO do 15 min a další 2 JPO do 20 min
IV	A	1 JPO do 20 min a další 1 JPO do 25 min

Zdroj: Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně [8]

5.6 Požární prevence a dozor

Mnohem lepší, než řešit nastalé krizové situace je jim předcházet. JPO se proto kromě zásahové činnosti podílejí také na preventivně výchovné činnosti. Významnou roli zde hraje výkon státního požárního dozoru, který je vymezen na základě zákona č. 133/1985 Sb. o PO. Úloha státního požárního dozoru spočívá především v předcházení rizikovým stavům již ve fázi územního plánování, projektové přípravy staveb a technologií a též při provozování jednotlivých činností.

V praxi se jedná o prosazování a kontrolu dodržování zákonných povinností na úseku PO a zajištění požární bezpečnosti při užívání objektů a jejich provozu po celou dobu předpokládané životnosti.[1]

6. Vybavenost jednotek požární ochrany požární technikou a věcnými prostředky požární ochrany

Mezi základní předpoklady pro bezproblémové a kvalitní fungování JPO, ať už se jedná o jednotky profesionální nebo dobrovolné, patří mimo jiné odpovídající odborná připravenost členů jednotek a jejich vybavenost požární technikou a věcnými prostředky PO. V této kapitole se zaměříme na druhý zmíněný předpoklad, zejména pak na vybavenost požárními automobily.

6.1 Vybavenost věcnými prostředky požární ochrany

Hasiči dnes disponují celou řadou technických prostředků, které jim pomáhají zdolávat následky MU. Mezi základní prostředky patří například přenosná motorová stříkačka, kalové čerpadlo, motorová pila nebo izolační dýchací přístroj. Celkový výčet včetně minimálního počtu jednotlivých prostředků pro stanice HZS kraje a JSDHO jsou uvedeny v přílohách č. 4 a č. 5 vyhlášky č. 247/2001 Sb. o organizaci a činnosti JPO.[21] Neméně důležitou součástí vybavení hasičů jsou osobní ochranné prostředky, které musí splňovat veškeré příslušné normy, aby ochránily život a zdraví hasiče při zásahu. Jejich výčet a specifikace je dána vyhláškou č. 69/2014 o technických podmínkách věcných prostředků PO. Mezi jejich neodmyslitelné součásti patří třívrstvý zásahový oblek, který dokáže hasiče ochránit po určitou dobu vůči žáru, zásahová přilba odolná proti žáru a mechanickému poškození, nebo zásahová obuv.[34]

6.2 Vybavenost požárními automobily

Zřejmě největším problémem v této oblasti je nedostatek, respektive postupné zastarávání výjezdové požární techniky. Tento fakt se pochopitelně nejvíce projevuje u JSDHO, nicméně není výjimkou ani v případě HZS. Pro lepší pochopení jsou v Příloze č. 6 uvedeny druhy požární techniky používané v ČR.[35]

6.2.1 Technika u Hasičského záchranného sboru České republiky

Česká legislativa bohužel nikterak nestanovuje maximální stáří výjezdových vozidel, která ještě mohou sloužit u JPO. Řád strojní služby HZS[35] ve své Příloze 3 obsahuje pouze orientační dobu životnosti vybrané požární techniky. Ta například v případě nepoužívanějšího typu požárního vozidla CAS ("dále jen cisterna"), uvádí orientační dobu životnosti 10 let v případě, že byla vyrobena až po roce 2000. U starších typů cisteren, vyrobených před rokem 2000 je tato doba už pouze 8 let. Životnost cisterny se dá prodloužit tzv. technickým zhodnocením,

nebo-li rekonstrukcí o dalších 6 let. V ideálním případě by tedy stáří cisteren sloužících u HZS nemělo překročit 16 let.[35]

Přes tato doporučení se však ve službě u HZS stále nacházejí vozidla, která tuto dobu překračují. Jak vyplývá z koncepce obměny požární techniky z roku 2007, průměrné stáří cisteren se pohybovalo okolo 15 let.[36] Obdobná situace se objevuje také u automobilů kategorie DA, jejichž doporučená životnost je 16 let. Nejzávažnější je ale stav u speciální zásahové techniky zejména u tzv. výškové techniky AP a AZ, jejichž doporučená životnost je rovněž 16 let.[35] Jejich průměrné stáří v roce 2007 však dosahovalo více než 18 let. Nicméně existují i případy, kdy na některých stanicích HZS stále slouží i výšková technika stará přes 30 let. V roce 2007 byla MV-GR HZS ČR vypracována již zmíněná koncepce obměny požární techniky, která měla nepříznivý trend stárnutí výjezdové požární techniky zastavit. Podle ní mělo být do služby u HZS zařazeno každý rok 40 ks nových cisteren a postupně by takto byla obměněna velká část vozového parku. V důsledku počátku finanční krize v roce 2008 byla však celá koncepce obměny techniky pozastavena.[36]

V současné době se stav techniky sloužící u HZS postupně zlepšuje. Přispívá k tomu nejen zvýšení státních výdajů na PO, ale také čerpání peněz z evropských fondů.

6.2.2 Technika u Sborů dobrovolných hasičů

Jak už bylo zmíněno výše, situace u JSDH je mnohem kritičtější. I přesto, že je obcím zákonem o PO stanoveno zabezpečovat materiální a finanční potřeby svých jednotek, v mnoha případech dobrovolní hasiči disponují již doslova historickou technikou. Průměrné stáří cisteren dosahuje téměř 30 let. V případě DA je situace obdobná. Vysvětlení je poměrně jednoduché. Cena nové cisterny se v současné době pohybuje v rozmezí 5-7 milionů korun. V závislosti na konfiguraci a typu cisterny se může cena vyšplhat až k 10 milionům korun. S ohledem na mnohdy již tak dost napjaté obecní rozpočty je tedy pro většinu obcí tak velká investice bez pomoci zcela nemožná. Ovšem i v případě udělení dotace od HZS ČR, popřípadě kraje, na reprodukci požární techniky, zůstává na obcích stále velká finanční zátěž, kterou si mohou dovolit jen některé.[37]

Jednou z finančně méně náročných možností, jak vyřešit problém s obměnou zastaralé techniky, je rekonstrukce často již velmi letitých požárních automobilů. Provedením této rekonstrukce se sice zvýší životnost o několik let, nicméně s výhledem do budoucna se jedná pouze o částečné a krátkodobé řešení.

Další možností řešení obměny techniky je převod od HZS kraje na JSDHO. Nevýhodou je ovšem pouze malý počet techniky, která se tímto způsobem obmění, nehledě na to, že převáděná technika od HZS kraje je již značně opotřebovaná a má již také svá nejlepší léta za sebou. Kromě převodu techniky od HZS krajů se uplatňují také převody od dalších složek, jako jsou například zrušené jednotky hasičů AČR nebo JSDH_p. Tato možnost ale představuje pouze obměnu techniky

v řádech několika desítek kusů. Opět se zde také jedná o techniku, která je sice zachovalejší, nicméně i její stáří už je vysoké. Dnes už je tento způsob využíván jen velmi málo a to zejména z důvodu opětovné obnovy jednotek AČR a již jen velmi redukováného počtu JSDH.^[37]

V několika posledních letech se postupně rozmáhá další způsob obměny zastaralé požární techniky. Jedná se o dovoz starších požárních vozidel ze zemí západní Evropy, především z Německa, Nizozemí nebo Belgie, kde je obměna techniky mnohem častější než v ČR. Tímto způsobem se k JSDH může dostat relativně zánovní technika ve stáří 15 - 25 let, která sloužila u tamních profesionálních hasičů. Tato vozidla jsou ve stavu nesrovnatelně lepším, než je tomu u stejně staré techniky tuzemské provenience. Nehledě na to, že požární automobily ze západních zemí jsou nesrovnatelně technicky vyspělejší, než srovnatelné vozy vyrobené na našem území.^[37]

Díky pravidelnému servisu se jejich životnost u JSDH, které mají přeci jen nižší počet výjezdů než profesionálové, dá předpokládat v rozmezí 10 - 20 let. Nespornou výhodou je nejen technický stav, ale především pořizovací cena, která je pro většinu obcí klíčová. Průměrná cena se v závislosti na stáří a konfiguraci pohybuje nejčastěji od 500 tisíc do 2 milionů korun. Tato cena se zhruba rovná ceně rekonstrukce staré cisterny, jejíž technické zhodnocení mnohdy neodpovídá objemu vynaložených prostředků. Jako drobná překážka se může jevit získání certifikátu od Technického ústavu požární ochrany ("dále jen technický ústav"), které je nezbytné pro zařazení vozidla do IZS. V době nedávno minulé technický ústav striktně trval na splnění podmínek daných vyhláškou 53/2010 Sb. o technických podmínkách požární techniky, jako je například barevná úprava vozidla, nebo velikost nádrže na vodu.^[38] Pokud dovezená technika nespĺňovala byť jen v detailech předepsané parametry, její zařazení do IZS bylo zamítnuto, přestože tato vozidla sloužila u profesionálních požárních sborů v zemích Evropské Unie.^[37]

Na základě vyjádření Úřadu pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví ze dne 21.12.2015 však tato povinnost přestala být vyžadována.

Podpora posledně jmenovaného způsobu obměny techniky u JSDH by, podle mého názoru, mohla výrazně přispět k omlazení vozového parku a celkovému zlepšení zabezpečení PO. Jelikož se tento způsob ještě stále prosazuje jen v malém měřítku na úrovni jednotlivých měst a obcí, zcela určitě by stála za úvahu jeho propagace a podpora na celorepublikové úrovni.

7. Mimořádné události na území České republiky

Rozmary počasí způsobující živelné pohromy sužují člověka od nepaměti. V posledních desetiletích se vedle nich, především díky technickému a technologickému pokroku zvyšuje podíl MU událostí zaviněných lidským faktorem. Česká republika je díky své geografické poloze ušetřena obrovských živelných katastrof typu tsunami nebo sopečné erupce. Objevují se zde spíše MU relativně menšího rozsahu, jako povodně nebo orkán. Vzhledem k faktu, že se jedná o zemi s rozvinutým průmyslem, představují pro ČR větší potenciální riziko MU způsobené člověkem.

S počtem a druhy MU souvisí také skladba výjezdové činnosti JPO. Oproti zažité představě o tom, že hasiči zasahují především u požárů, jako v minulosti, dnes požáry představují jen asi 20% zásahů JPO. Stejně velkou část pak zaujímají dopravní nehody. Celých 50% zásahů JPO pak představují technické zásahy. Pod ně spadají všechny zásahy od odstraňování následků živelných katastrof, průmyslových havárií až po následky teroristických útoků. Zbylé procento zásahů představují například úniky nebezpečných látek, radiační havárie a také plané poplachy.[39]

V této kapitole si krátce představíme dva příklady MU a ochrany proti nim, které v ČR nejčastěji reálně hrozí. V jednom případě se bude jednat o MU způsobenou přírodou a v druhém činností člověka.

7.1 Mimořádná událost typu povodeň

Povodeň je zvýšení hladiny vody, která se následně rozlije po zemském povrchu. Sezónní zvyšování vnitrozemských vod, vzednutí vod během bouřek nebo přetečení odvodňovacích či kanalizačních systémů ve městech, způsobené hustým deštěm, může vést k povodním, jestliže půda, vegetace, atmosféra nebo člověkem vyrobená zařízení nemohou pojmout či absorbovat přebytek vody. Povodně ohrožují skoro tři čtvrtiny zemského povrchu. V našich podmínkách vznikají povodně táním sněhu, dlouhotrvajícími nebo přívalovými dešti, rozmrzáním vodních toků, nebo v důsledku havárie vodohospodářských děl.[40]

Jedna z nejrozsáhlejších a zároveň nejtragičtějších povodní na našem území zasáhla ČR v roce 1997. Tehdy byla zaplavena velká část Moravy a Východních Čech. V důsledku povodní přišlo o život 50 lidí a vznikly miliardové škody. Další, rozsahem podobná povodeň postihla ČR ještě v roce 2002.[40] Frekvence povodní od té doby značně stoupla, podle meteorologů postihlo ČR za posledních 16 let více povodní, než za celé 20. století. Přestože jejich územní rozsah už není tak velký, setkáváme se stále častěji s rozsahově menšími tzv. lokálními povodněmi. Jejich zvýšený výskyt je dán především změnou charakteru krajiny a hospodaření, stejně jako neustále se rozšiřující zástavbou s malou schopností absorbovat srážky.[41]

Spolu s vývojem povodní se také neustále vyvíjí snahy o co nejefektivnější ochranu před jejím působením. Do ochrany spadají preventivní opatření, bezprostřední ochrana před živlem

a opatření po povodni. V době povodní zahrnuje bezprostřední ochranu činnost předpovědní povodňové služby a hlásné povodňové služby, varování při nebezpečí povodně, zřízení činnosti hlídkové služby, povodňové zabezpečení a záchranné práce.[40]

7.2 Mimořádná událost typu havárie s únikem nebezpečných látek

Jak už bylo zmíněno v úvodu kapitoly, ČR patří mezi země s rozvinutou průmyslovou výrobou. Tato skutečnost sebou přirozeně nese rizika průmyslových havárií, často spojených s úniky nebezpečných látek. Příčiny havárií mohou být různé, od selhání technologického zařízení, stroje, budovy a nakonec samotnou chybou člověka. Nezanedbatelný vliv mají na technická zařízení pochopitelně také živelné katastrofy. V jejich důsledku může vypadnout elektrina nebo mohou být poškozena bezpečnostní a transportní zařízení. S ohledem na druh průmyslové výroby poté může docházet k únikům nebezpečných chemických látek, které ohrožují životní prostředí a člověka. Takové události, při nichž dojde k havárii při výrobě, manipulaci, skladování, zpracování a používání nebezpečných látek či výrobků z nich, za současného úniku těchto látek, nazýváme **havárie s únikem nebezpečných látek**. Významnou podkategorií jsou pak úniky produktů zpracování ropy, jako jsou benzín, nafta, petrolej, různé druhy olejů. Souhrnně se označují jako **ropné havárie**. Podle některých zdrojů se dokonce podílejí na celkovém objemu havárií s únikem nebezpečných látek až 90%.[40]

Ze všech typů havárií s únikem nebezpečných látek představuje největší ohrožení pro člověka únik plynů nebo par látek, které jsou hořlavé, výbušné nebo jedovaté, či jinak škodlivé zdraví.[40]

V případě vzniku havárie se k varování obyvatelstva používá smluvený varovný signál vydávaný sirénami, který je známý jako "**Všeobecná výstraha**". Následně se v hromadných sdělovacích prostředcích zveřejní tísňové informace. Jedna z největších tragédií na našem území se stala v roce 1974 v Litvínově, kdy došlo k výbuchu v továrně na líc a jejímu následnému požáru. V důsledku této havárie zahynulo 17 lidí a dalších 125 bylo zraněno.[40]

8. Požární ochrana ve vybraných zemích Latinské Ameriky

Zmapovat detailní podobu požární ochrany ve všech zemích Latinské Ameriky by bylo velice náročné, jak časově tak technicky. Navíc se jedná o téma tak široké a obsáhlé, že by zcela jistě vydalo na samostatnou práci. Pro účel této práce a alespoň základní přehled o stavu a odlišnostech PO v této části světa, byly vybrány dva státy, které se svým pojetím koncepce PO něčím vymykají evropskému pojetí a chápání této problematiky. Na základě těchto kritérií byly vybrány dva státy, Peru a Chile, které jsou unikátní tím, že je zde PO ochrana zajišťována pouze dobrovolnými hasiči, což je pro Evropana věc jen těžko představitelná.

V jednotlivých kapitolách bude představena spolupráce mezi jednotlivými složkami podílejících se na ochraně obyvatelstva a základní model organizace a fungování PO. Dále bude analyzována vybavenost věcnými zásahovými prostředky a požární technikou. Pozornost bude věnována také některým nevládním humanitárním organizacím, které se věnují problematice PO v rozvojových regionech.

8.1 Chile

Chilská republika patří k nejvyspělejším zemím na jihoamerickém kontinentu. Její rozloha činí cca 756 000 km² a je tedy přibližně desetkrát větší než ČR. Přesto počet obyvatel Chile dosahuje pouze 16,5 milionu, což jej řadí mezi země s nejmenší hustotou zalidnění na kontinentu. Chile bylo až do roku 1818 španělskou kolonií a evropský vliv je zde jasně patrný dodnes například tím, že většina obyvatel má evropské předky. Dalším pozůstatkem koloniální éry je také úřední jazyk, kterým zůstala španělština. Díky četným přistěhovalcům z různých koutů Evropy, je zde hojně slyšet také angličtina, němčina nebo italština. Evropské dědictví zanechalo také nezanedbatelný vliv na PO. Jeho dopad bude podrobněji představen v dalších kapitolách. Chile je prezidentská republika, která se administrativně člení do 15 regionů a 50 provincií. Hlavním městem je Santiago de Chile, ve kterém žije přes 4,5 milionu obyvatel.[42]

Díky stabilní demokracii a otevřené ekonomice se také jedná o zemi s velkým rozvojovým potenciálem do budoucna. Chile je podobně jako většina latinskoamerických zemí orientovaná na export. Nejvýznamnější vývozní komoditou je měď, jejímž je Chile předním světovým producentem. Mezi další důležitá odvětví ekonomiky patří, například výroba dopravních prostředků, stavebnictví nebo informační technologie. Klíčovými obchodními partnery jsou v rámci regionu především Peru a Mexiko. Mimo jihoamerický kontinent jsou to pak, hlavně USA, Čína a z evropských zemí Nizozemsko.[42]

8.1.1 Národní systém ochrany obyvatelstva

Národní systém ochrany obyvatelstva (*Sistema Nacional de Protección Civil*) v Chile, podobně jako v ČR, spadá do gesce Ministerstva Vnitra a Veřejné Bezpečnosti (*Ministerio del Interior y Seguridad Pública*). Hlavní roli v Národním systému ochrany obyvatelstva a jeho koordinaci hraje Národní Úřad pro Mimořádné události (*La Oficina Nacional de Emergencia de Ministerio del Interior*), zkráceně ONEMI. Jeho základním úkolem je plánovat, podporovat, koordinovat a provádět preventivní opatření k zamezení vzniku MU a řídit následnou obnovu škod MU způsobených. V současné době se ONEMI soustřeďuje především na posilování role záchranného systému, zejména pak posilování systému včasného varování. Záchranný systém zahrnuje státní instituce, soukromé i veřejné subjekty, včetně dobrovolnických organizací a místních komunit. Cílem ONEMI je koordinace všech členů, kteří se podílejí na zajištění ochrany obyvatelstva, na všech úrovních.[43] Veškerá jeho činnost se řídí podle Národního plánu pro civilní ochranu z roku 2002, který je součástí chilské strategie udržitelného rozvoje.[44]

Velice významnou úlohu v systému včasného varování plní Národní seismologické středisko (*Centro Sismológico Nacional*), neboť Chile, vzhledem ke své geografické poloze na rozhraní dvou litosferických desek, postihují velmi častá zemětřesení. Středisko bylo vytvořeno ve spolupráci ONEMI s Chilskou Univerzitou za účelem rychlé reakce v případě blížícího se zemětřesení.[44]

Pro přímou koordinaci záchranných složek na místě zásahu je v Chile používána obdoba amerického Systému Řízení při MU (*Incident Command System/ Sistema de Comando de Incidentes*). Z něj se v USA postupem času vyvinul ucelený systém řízení a koordinace záchranných složek při MU (*National Incident Management System*), který bychom mohli považovat za obdobu českého IZS. V Chile se však tento systém zatím do podobných rozměrů jako v USA nerozvinul a stále je používána jeho původní podoba.[45] *Sistema de Comando de Incidentes* ("SCI") je soubor předem daných postupů, definující vzájemné vztahy a odpovědnost záchranných složek při společném zásahu, který tak umožňuje efektivní a účinné zvládnutí MU.[46] Tyto předem dané postupy sjednocují činnost jinak různě fungujících složek při společném zásahu a zejména určují velitele celé záchranné operace. Tento způsob koordinace je používán státními, soukromými i nevládními institucemi. Patří mezi ně například hasiči, policie, záchranná služba, krizové výbory, ozbrojené síly a mnohé další. Výhodou SCI je vysoká flexibilita a rychlé zapojení osob i technických prostředků při zdolávání MU.[45]

Přestože je zde jakýsi náznak koordinace a vzájemné spolupráce napříč záchrannými složkami, je tento systém značně nedokonalý a pro dnešní dobu již nedostačující. Nejedná se totiž o komplexní neustále fungující systém řízení záchranných a likvidačních prací s některými vlastními institucemi, ale uplatňuje se pouze v případě potřeby v rámci jednotlivých zásahů.[45]

Jedním ze spouštěcích mechanismů, který inicioval potřebu modernizovat stávající systém, bylo ničivé zemětřesení, které v roce 2010 zasáhlo šest chilských regionů. V důsledku zemětřesení a následné vlny tsunami zahynulo více než pět set osob a další dva miliony lidí byly následky této katastrofy zasaženy. Největší překážkou při následném pokusu o koordinaci záchranných prací bylo naprosté selhání dosavadního komunikačního systému, způsobené výpadkem elektrické sítě. Vláda tak nebyla schopna adekvátně vyhodnotit potřeby a vyslat potřebné SaP do zasažených oblastí. Při provádění samotných záchranných prací, pak špatná komunikace mezi zasahujícími, způsobovala hromadění záchranářů na jednom místě a tím jejich neefektivní využití. Nejen výpadek komunikace, ale i mnoho dalších problémů, které nastaly, vedly k potřebě přehodnotit dosavadní systém koordinace záchranných složek.[47]

8.1.2 Národní středisko včasného varování

Za účelem zajištění systému včasného varování a následné efektivní koordinace záchranných složek při odstraňování následků katastrof vzniklo Národní středisko včasného varování (*Centro de alerta temprana "CAT"*).[43] Primárně však středisko není určeno ke koordinaci záchranných složek, ale jeho úkolem je sledovat vývoj, shromažďovat a vyhodnocovat potenciální přírodní hrozby na celém území státu, které by mohly vést ke vzniku MU. V případě potřeby pak dochází k vydání varování o blížící se MU. CAT rovněž dohlíží na dodržování preventivních opatření a navrhuje další kroky, které by mohly zmírnit dopady MU. Rizikové jevy jsou sledovány 24 hodin denně, 365 dní v roce. V případě hrozícího nebezpečí jsou informace dále předávány do regionálních středisek včasného varování (*CAT Regionales*). Systém středisek CAT tedy funguje na podobném principu jako OPIS v ČR.[48]

8.1.3 Stupně nebezpečí

Podobně jako v ČR jsou i v Chile MU rozděleny podle míry ohrožení do několika úrovní. Celkem existují tři stupně nebezpečí. Plán Národní civilní ochrany, podle kterého se ochrana obyvatelstva v Chile řídí, používá mezinárodní typologii označování úrovně nebezpečí, odpovídající barvám semaforu na zelenou, žlutou a červenou. Přičemž zelená představuje nejmenší nebezpečí a červená největší. V Příloze č.7 jsou jednotlivé stupně představeny podrobněji.[48]

8.1.4 Základní záchranné složky

Mezi základní záchranné složky, které se podílejí na ochraně obyvatelstva patří sbory, které můžeme zkráceně označit jako A.B.C. Jedná se o Službu urgentní zdravotnické pomoci (*Servicio de Atención Médica de Urgencia/Ambulancia*), hasiče (*Bomberos*) a policii (*Carabineros*). Každá z těchto tří složek má vyškolený personál, který je vycvičen a připraven na všechny možné druhy MU od dopravních nehod, přes chemické havárie až po odstraňování následků zemětřesení.[49]

V Chile zatím nebylo doposud zavedeno jednotné číslo tísňového volání, jako je tomu v případě české 112. Každá ze základních složek má svou samostatnou tísňovou linku - Ambulance 131, Hasiči 132 a Policie 133. Nyní si jen v krátkosti představíme výše jmenované základní složky.[49]

Služba urgentní zdravotnické pomoci

Činnost Servicio de Atención Médica de Urgencia ("SAMU") začíná na správním centru zdravotnické pomoci (*Centro Regulador*), které zajišťuje nepřetržitý příjem tísňového volání 24 hodin denně, 365 dní v roce. Operátory střediska stejně jako v ČR tvoří vyškolení záchranáři, kteří jsou schopni poskytnout telefonickou neodkladnou první pomoc. Podle naléhavosti vysílá na místo MU některou ze zdravotnických posádek. Posádky jsou rozděleny do dvou skupin na tzv. Základní M1 (*Ambulancia M1 básica*) a Pokročilou M2 nebo M3 (*Ambulancia avanzada M 2 o M3*). Posádka M1 vyjíždí v méně závažných případech, kdy nehrozí bezprostřední ohrožení na životě a je tvořena řidičem a zdravotníkem. Posádky M2 a M3 vyjíždí v případě, kdy je pacient bezprostředně ohrožen na životě. Posádku mohou tvořit řidič, zdravotník - technik a profesionální záchranář, nebo řidič, zdravotník - technik a speciálně vyškolený lékař v bezodkladné resuscitaci.[50]

Policie

Policie v Chile spadá pod Ministerstvo vnitra stejně jako v ČR, v minulosti však podléhala Ministerstvu obrany. V jejím čele stojí generální ředitel (*Director general*). Hlavním úkolem Policie je zajištění veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti země. Při MU události zajišťuje především bezpečnost občanů na zasaženém území, v případě potřeby také zajišťuje letecký transport zraněných do nemocnice nebo dalších záchranářů do nepřístupných lokalit. Součástí policejního sboru jsou kromě běžných policistů také speciální týmy např. na ochranu prezidenta republiky. Pro případ teroristického útoku a likvidace výbušnin policie disponuje speciálně vycvičeným týmem GOPE (*Grupo de Operaciones Policiales Especiales*).[43]

Hasiči

Historii, organizaci a fungování hasičů v Chile se bude podrobněji věnovat následující část práce.

8.1.5 Historie dobrovolných hasičů a požární ochrany

Přestože, jak už bylo řečeno, patří Chile k nejvyspělejším zemím Latinské Ameriky, neexistují zde žádné profesionální požární sbory, jako je tomu v drtivé většině vyspělých států světa. Páteř požární ochrany zde tvoří dobrovolní hasiči (*Bomberos voluntarios*). Ti mají v Chile podobně jako v ČR a vůbec v celé Latinské Americe velmi dlouhou a bohatou tradici.[51]

Za první dobrovolný hasičský sbor v Chile je považován sbor ve Valparaísu založený v roce 1851, tedy přibližně ve stejnou dobu jako byl založen první SDH na českém území v Zákupcích.[51]

Podnětem pro vytvoření organizované formy požární ochrany byl obrovský požár, který vypukl v roce 1850 ve Valparaísu. Den po zdolání požáru se konala schůze občanů, na které zazněly první návrhy opatření na ochranu proti požárům. V rámci schůze byla také přijata první preventivní opatření, mezi která patřilo například pravidelné čištění komínů. Myšlenka založení sboru, který by ochraňoval města před požáry, se rychle rozšířila a mezi lety 1851 až 1899 vzniklo dalších 38 dobrovolných sborů.[51]

Na zakládání hasičských sborů v Chile se velkou měrou podíleli bohatí imigranti z Evropy, kteří se tak snažili ochránit svůj majetek. Kromě finančních prostředků Evropané do PO přinášeli také návyky ze svých mateřských zemí. Díky tomu, jsou hasičské sbory v různých částech Chile velmi odlišné v závislosti na národnosti, která se na založení sboru podílela.[52] Důkazem toho je například německá hasičská stanice, nacházející se v patagonském městě Punta Arenas. Stanice byla založena německými imigranty v roce 1901 a německý vliv je zde patrný dodnes. Například požární automobily na sobě mají kromě chilského státního znaku také německý, německé jsou i některé součásti výstroje hasičů a také část cedulí a dokumentů na stanici jsou v němčině, přestože německy už zde mluví jen málokdo. V Punta Arenas se nachází celkem osm stanic, kromě německé, zde můžeme nalézt také britskou, francouzskou nebo italskou.[53]

8.1.6 Organizace

Dobrovolní hasiči se nejen zásluhou dlouholeté tradice těší mezi lidmi ve svém okolí obrovské popularity a silnému postavení na rozdíl od jiných institucí, jako například policie nebo katolické církve. Pro místní obyvatele představují často jedinou pomoc v případě, že se ocitnou v nesnázích. Nenahraditelní jsou zejména v odlehlejších oblastech vzdálených několik desítek kilometrů od nejbližší civilizace, kde je včasná pomoc těžko dostupná. V celém Chile existuje asi 311 hasičských sborů, které čítají 36 - 38 tisíc členů. Na tomto místě se rozhodně sluší poznamenat, že kromě mužů slouží u hasičských sborů také ženy. Ty vykonávají nejen podpůrnou činnost v zázemí, ale rovněž figurují u samotných výjezdových jednotek.[54]

Od konce 60. let 20. století jsou hasičské sbory sdruženy do **Národní Rady Chilských Hasičských Sborů** (*Junta Nacional de Cuerpos de Bomberos de Chile*), kterou bychom mohli přirovnat k jakési dobrovolné verzi MV-GŘ HZS ČR. Hlavním posláním Národní rady je koordinace jednotlivých sborů a především zajištění ochrany života a majetku občanů při MU. Rovněž se zaměřuje na prevenci a vzdělávání občanů v oblasti požární ochrany. Pro účely vzdělávání hasičů byla zřízena Národní hasičská akademie. V čele organizace stojí národní prezident a spolu s ním se na vedení podílejí další tři viceprezidenti. Pod ně spadá 13 předsedů regionálních rad, které bychom mohli připodobnit k našim HZS kraje. Prostřednictvím regionálních rad jsou pak jednotlivé sbory zastoupeny v Národní radě.[55]

Základní organizační složkou jsou pak hasičské sbory jednotlivých měst a obcí, pod které spadají samotné hasičské stanice. V čele hasičského sboru stojí ředitel, kterému jsou podřízeni velitelé jednotlivých stanic. Počet stanic se pochopitelně odvíjí od velikosti daného města nebo obce, kdy má každá stanice působnost v rámci své komunity. Po celé zemi existuje asi 1 100 hasičských stanic. Jejich velikost a vybavení se liší s ohledem na velikost komunity a druhu MU v oblasti, ve které se stanice nachází.[54]

8.1.7 Fungování a výkon služby

Dobrovolní hasiči, jak už je zřejmé z názvu, v Chile, stejně jako v ČR, za svou práci nedostávají žádné peníze a veškerou činnost tak vykonávají ve svém volném čase. Na tom by ještě nebylo nic tak zvláštního, protože stejným způsobem fungují dobrovolní hasiči téměř po celém světě. Zásadně se zde ale liší způsob podpory jejich činnosti, který je i přes velkou podporu veřejnosti a všeobecnou důvěru v hasiče, nedostačující. Zatímco v ČR je zákonem daná povinnost zajišťovat vybavenost a akceschopnost hasičů jejich zřizovatelem, v Chile si většinu své činnosti včetně vybavení a osobních ochranných prostředků hradí hasiči z vlastních kapes. Stát pokrývá jen zhruba 55% všech nákladů potřebných na provoz hasičských sborů. Zbytek si musejí jednotlivé stanice obstarat samy, ať už pořádáním různých sbírek a kulturních akcí nebo dobrovolných příspěvků od podnikatelů a lidí z komunity, ve které se stanice nachází. Na činnost stanice musejí ostatně často přispívat i samotní hasiči.[56]

Vzhledem k tomu, je tak naprosto zarážející fakt, že si nikdo z dobrovolných hasičů ani placený být nepřeje. Být hasičem je pro ně obrovská čest a součást hrdé tradice, která se v mnoha rodinách dědí z generace na generaci. Pokud by hasiči dostávali za svou práci mzdu, pak by podle názoru mnohých zástupců z jejich řad, neodváděli tak kvalitní práci jako dosud. Svě tvrzení podkládají argumentem, že za současné situace tuto práci skutečně dělají jen ti, kteří ji milují a dokážou se pro ni obětovat. Sami hasiči by místo svých platů raději uvítali, aby šlo více peněz na jejich vybavení, techniku a výcvik, který si musí také hradit sami. Ohledně výcviku se čas od času objevují různé hlasy, volající po zavedení hasičů z povolání, které argumentují tím, že místní hasiči nemají tak kvalitní výcvik jako je tomu v jiných zemích u profesionálních jednotek. Jejich představitelé však tento fakt odmítají a říkají, že dobrovolným hasičům se dostává jak stejně kvalitního základního výcviku, tak i nejrůznějších specializačních kurzů, jakými jsou například vyprošťování osob z havarovaných vozidel, vyhledávání osob ve zřícených budovách a mnohé další.[57]

V posledních letech hlasy volající po reorganizaci a modernizaci PO opět zesílily. Důvodem byl obrovský požár ve Valparaísu v dubnu roku 2014, který byl jedním z největších v historii města. Kritici současného systému poukazují zejména na fakt, že dobrovolní hasiči musejí nejprve opustit svá civilní zaměstnání a teprve potom mohou dorazit na stanici a vyjet k zásahu, což celý proces výjezdu značně prodlužuje. Jejich zaměstnavatelé jim navíc často

ani neumožní k zásahu vyjet, neboť jim nikdo nenahradí ušlý zisk, který odchodem zaměstnance z práce, vznikne. Ostatně potíže s uvolňováním dobrovolných hasičů ze zaměstnání je i v ČR, přestože je zřizovatel příslušné JSDH povinen hradit zaměstnavateli hasičů náklady na jejich ušlé mzdy. Jak se Chile do budoucna k řešení otázky modernizace PO postaví, zůstává otázkou. Jisté je však jedno, dobrovolní hasiči jsou, byli a budou stále nedílnou součástí PO.[58]

8.1.8 Věcné vybavení a technika

Ze všech výše uvedených faktů je zřejmé, že se vybavenost věcnými ochrannými prostředky a technikou, liší stanice od stanice. Ve větších městech, jako například v hlavním městě Santiagu, se může všech dvaadvacet stanic pochlubit relativně zánovní technikou.[59] V menších městech, vesnicích a odlehlejších oblastech však na stanicích často slouží vozidla, která bychom už spíše zařadili do muzea, než do aktivní služby. Obecně je pro Chile charakteristická velká rozmanitost vozidel s různorodou konfigurací požárních nástaveb a podvozků, na kterých jsou postaveny. Velká část techniky, ať už se jedná o nová nebo starší vozidla darovaná spřátelenými stanicemi, pochází z USA. Spojené státy se ostatně velmi významně podílejí na podpoře nejen chilských hasičů, ale také hasičů z mnoha zemí Latinské Ameriky. Poměrně hojně jsou zde zastoupeny také vozidla evropské provenience a to zejména na stanicích založených Evropany, které si dodnes zachovaly způsob fungování typický pro zemi, z níž zakladatelé pocházeli.[60] K pořízení nových požárních automobilů dochází jen zřídka. Dary v podobě starších ojetých vozidel ze zahraničí jsou tak jednou z mála možností, jak mohou hasiči svůj vozový park obměnit a modernizovat.[61]

8.1.9 Mezinárodní pomoc a spolupráce

V úvodu kapitoly bylo naznačeno, že s rozvojem PO v Latinské Americe pomáhá celá řada mezinárodních organizací, které se zabývají problematikou hasičů v rozvojových regionech. Jednou z nich je i britská humanitární organizace **Operation Florian** pojmenovaná podle patrona všech hasičů Sv. Floriána. Tato organizace byla založena britskými profesionálními hasiči na podporu jejich kolegů v méně rozvinutých částech světa. Soustředí se na poskytování vyřazeného vybavení a opravené starší požární techniky, která už by v Británii sloužit nemohla, ale v jiných částech světa ještě může najít široké uplatnění. Provádí také praktický výcvik hasičů a připravuje je tak na zdolávání různých krizových situací. V neposlední řadě zajišťuje také zaškolování obsluhy pro používání darovaného vybavení a techniky.[62]

Spolupráce s chilskými hasiči začala v roce 2012, kdy bylo do Chile posláno vyřazené vybavení od britských profesionálů spolu s tříčlenným týmem, složeným ze současných nebo bývalých profesionálních hasičů, aby své chilské kolegy naučil s darovaným vybavením správně

zacházet. Během návštěvy členové týmu také analyzovali další potřeby místních hasičů, které budou zohledňovat při další pomoci.[63]

Chile, respektive Národní Rada Hasičských Sborů Chile, je také členem **Organizace Amerických Hasičů** (*Organization of American Firefighters*). Organizace Amerických Hasičů je mezinárodní organizace založená hasiči z obou amerických kontinentů, která sdružuje tamní hasičské organizace. V současné době má 24 aktivních a 4 přidružené členy ze 17 zemí. V jejím čele stojí pětičlenné představenstvo, které je voleno každé dva roky. Cílem organizace je zajistit odpovídající vybavení a podmínky pro výcvik hasičů tak, aby byl každý hasič připraven efektivně a profesionálně zasáhnout. K tomu slouží například společná cvičení a vzdělávací semináře, na kterých si hasiči z jednotlivých zemí navzájem předávají své zkušenosti. Organizace také vytváří strategické plány pro přijetí mezinárodních standardů a technologických inovací. Její financování je zajištěno z příspěvků členských organizací a také skrze sponzorský program pro veřejné a soukromé instituce.[64]

8.2 Peru

Peru se rozkládá na území o velikosti 1, 280 mil. km², na kterém žije přibližně 31 milionů obyvatel. Hlavním městem je Lima, v jejímž okolí žije asi třetina celkové populace. Téměř polovina obyvatel jsou potomci původního indiánského obyvatelstva. Zbytek tvoří míšenci indiánů a Evropanů a také potomci evropských kolonistů, z nichž jsou nejvíce zastoupeni Španělé, Němci a Francouzi. Úředním jazykem je, stejně jako na většině kontinentu, španělština. Peru bylo až do roku 1821, kdy byla vyhlášena nezávislost, španělskou kolonií. Dnes je Peru prezidentská republika, která se administrativně člení na 25 regionů a provincii Lima. Podobně jako většina států v regionu je země závislá na primární produkci, jako je těžba nerostných surovin, pěstování zemědělských plodin a jejich následném exportu.[65] Těžba se může opřít o zdroje mědi, zlata, stříbra a také ropy. Pro zemědělství je pak významné pěstování kávy, kakaa a důležitý je také rybolov. Téměř polovina hrubého domácího produktu je generována v okolí hlavního města Lima. Významnými obchodními partnery jsou především USA, v rámci regionu jsou to pak Chile, Kolumbie a Mexiko. Obrovským problémem současného Peru je pěstování koky a činnost drogových kartelů, s čímž je spojena vysoká míra korupce a kriminality. Zhruba 25% obyvatelstva žije pod hranicí chudoby.[66]

8.2.1 Systém řízení při Mimořádných událostech

Spektrum MU, se kterými se místní hasiči potýkají, je v souvislosti s geografickou polohou velmi podobné jako v Chile. Mezi největší rizika patří zemětřesení s následnými vlnami tsunami a záplavy spojené se sesuvy půdy. Velké potíže v Peru rovněž způsobují rozsáhlé lesní požáry. Vzhledem k potenciálnímu rozsahu těchto MU je nutnost koordinace, kvalitního výcviku a vybavení naprosto na místě.[66] V Peru, obdobně jako v dalších státech Latinské Ameriky, se při řízení MU, vyžadujících zapojení více záchranných složek, uplatňuje SCI, který byl popsán v předchozí kapitole o Chile. S představováním a implementací tohoto systému v zemích Latinské Ameriky pomáhá od roku 2002 americká rozvojová agentura USAID. V případě Peru se však tento systém uplatňuje teprve v posledních několika letech a není ještě plně rozvinut. Do systému jsou zapojeny stejné záchranné složky jako v sousedním Chile.[45]

V roce 2015 také započaly poslední přípravy na uvedení do provozu peruánského střediska včasného varování CAT, o kterém již byla také zmínka v části popisující chilský systém SCI.[67] Ani v Peru prozatím nefunguje jednotné číslo tísňového volání. Každá ze záchranných složek je tak zatím dostupná na své národní tísňové lince, a to 105 v případě Policie, 116 v případě hasičů a 106 v případě ZZS (*Sistema de Atención Móvil de Urgencia*, "SAMU"). SAMU však byla založena teprve v roce 2011 a zatím ještě nemá svá výjezdová stanoviště rozmístěna po celé zemi. Prioritou je poskytování neodkladné přednemocniční péče, především ve vybraných oblastech,

kteř se potýkají s extrémní chudobou. Převahu pacientů do nemocnic tak v mnohých částech země stále zastávají hasiči.[68]

8.2.2 Historie požární ochrany

Stejně jako v Chile, také v Peru tvoří jádro PO dobrovolní hasiči (*Bomberos voluntarios*). Počátky zvyšování všeobecného zájmu o PO můžeme vsadit do druhé poloviny 19. století. V roce 1856 byl vydán zákon, který nařizoval obcím provádět preventivní opatření pro zamezení vzniku požárů. V tomto zákoně se objevily první náznaky snah o zavedení instituce, která by měla boj s požáry na starosti. Tehdy však k jejímu založení ještě nedošlo. Historie prvního dobrovolného hasičského sboru v Peru se začala psát 24. listopadu 1860, v městečku Paita na severozápadě země. Oficiálně je ale za první dobrovolný sbor považován ten z města Chalaca, přestože byl založen až o několik dní později, konkrétně 5. prosince 1860. Důvodem je fakt, že sbor v Paita tehdy ještě neměl stálou jednotku PO.[69] V Peru se pak pátý prosinec slaví jako "**Den peruánských dobrovolných hasičů**" (*Día del Bombero Voluntario del Perú*).[70]

Na zakládání dobrovolných hasičských sborů měli, rovněž jako v Chile, vysoký podíl přestěhovalci z Evropy, kteří si ze své původní vlasti přinášeli některé zvyky a instituce. Jednou z nejpopulárnějších institucí se staly právě SDH. Zpočátku se jednalo o hasiče, kteří chránili především továrny a statky bohatých Evropanů. Z dnešního pohledu bychom je s trochou nadsázky mohli označit za "podnikové hasiče". Velkou zásluhu o rozvoj PO v Peru měli Italové, z nichž většina žila v okolí měst Lima a Callao. Následně se italské požární sbory rozšířily po celém Peru a mnohé z nich fungují dodnes. Vedle Italů zakládali své sbory také Britové, Francouzi nebo Švýcaři.[70]

8.2.3 Organizace a legislativa

Tak, jako v předchozích dvou případech ČR a Chile, je ochrana obyvatelstva, potažmo PO, součástí agendy MV. Hasičské sbory v Peru jsou sdruženy Generálním sborem dobrovolných hasičů Peru (*Cuerpo General de Bomberos Voluntarios del Perú*, "CGBVP"), který byl vytvořen za účelem jednoduššího a jednotného prosazování zájmů hasičů při vyjednávání s vládou a jinými organizacemi. Jeho základ byl položen již v roce 1953, kdy se uskutečnil sjezd hasičů regionu Nor Peruano, na který byli pozváni také zástupci hasičů z Limy a Callao spolu s dalšími organizacemi.[69]

K oficiálnímu založení CGBVP došlo v roce 1999 zákonem č. 27067, podle kterého se jeho činnost dodnes řídí. Primární funkcí CGBVP je formulovat, koordinovat a schvalovat plány, týkající se protipožární prevence ve snaze zamezit vzniku požárů a jiných MU. Dále je jeho úkolem bojovat proti požárům a jiným krizovým situacím. Plní také kontrolní a řídicí funkci veškerých

složek, které se podílejí na likvidaci následků MU s výjimkou ozbrojených složek a státní policie. Poskytuje potřebnou podporu příslušným orgánům při likvidaci a zmírňování následků MU v souladu s Národním systémem obrany obyvatelstva (*Sistema Nacional de Defensa Civil*).[71]

Stejně jako všichni dobrovolní hasiči v zemi, také CGBVP vykonává veškerou svou činnost bezplatně. Nejvyšším orgánem je národní velitelství (*Comando Nacional*), v jehož čele stojí vrchní velitel (*Comandancia General*). Kompletní organizační struktura je zobrazena na schématu v Příloze č. 8. Pod národní velitelství spadá 25 oblastních velitelství (*Comandancias Departamentales*), která se nacházejí v jednotlivých regionech. Oblastní velitelství pak zastupují samotné hasičské sbory jednotlivých měst a obcí, pod které patří jednotlivé stanice. Součástí národního velitelství CGBVP je také Školící centrum pro dobrovolné hasiče a Centrum požární prevence. Tato organizační struktura je tedy do jisté míry podobná té v ČR, zahrnující GŘ-HZS ČR, krajská ředitelství a územní odbory HZS.[71]

8.2.4 Fungování a výkon služby

Úkolem dobrovolných hasičů v Peru, není pouze hašení požárů nebo odstraňování následků živelných katastrof, jako je tomu v ČR. Jejich dalším úkolem je stále také doprava zraněných osob do nemocnice, a to z již zmíněné omezené kapacity SAMU.[72] V Peru slouží přibližně deset tisíc hasičů ve 195 sborech.[73] Podobně jako v Chile i zde k výjezdu vyráží kromě mužů i ženy. Také zde nemají dobrovolní hasiči pevně určenou dobu služby. Jediným kritériem je, že hasič musí odsloužit alespoň 6 hodin týdně. Důstojníci, kteří vykonávají službu na oblastních nebo národním velitelství, musí podle výše hodnosti odsloužit od 30 do 5 hodin měsíčně. Hasiči zde stejně jako jinde vykonávají svá normální civilní zaměstnání a v mnoha případech pak veškerý svůj volný čas věnují službě na stanici.[71]

Také v Peru se dobrovolní hasiči těší značné popularitě a pro všechny je čest tuto práci vykonávat. Nicméně tento fakt se v jejich podpoře opět nijak neodráží. Jestliže v předchozí kapitole o stavu PO v Chile bylo poukázáno na nedostatečné financování a materiální podporu ze strany státu, pak v případě Peru musíme hovořit o vyloženém zanedbávání. Jak jinak si lze vysvětlit fakt, že celkový objem finančních prostředků pro peruánské hasiče dosahuje pouhých 19 milionů USD. Jen pro představu, v samotném hlavním městě sousední Kolumbie jsou výdaje na požární ochranu až dvakrát vyšší.[74] Z dané skutečnosti jasně vyplývá, že tak jako hasiči v Chile, jsou si i jejich peruánští kolegové nuceni obstarávat prakticky veškeré finance sami. Jejich fungování je tedy téměř výhradně odkázáno na příspěvky místních a zahraničních komunit. Hluboké podfinancování PO má pochopitelně za následek celou řadu problémů, kterými se bude zabývat následující kapitola.[72] Zarážející byla také dlouhodobá absence jakéhokoli druhu pojištění zasahujících hasičů. Ti tak v případě úrazu při zásahu neměli nárok na žádné odškodnění a navíc jim hrozila a stále hrozí výpověď z jejich civilního zaměstnání.[74] Teprve v roce 2006 se hasiči konečně dočkali a CGBVP jim začalo poskytovat životní pojištění.[75]

8.2.5 Vybavenost věcnými zásahovými prostředky a požární technikou

V předchozí kapitole jsme narazili na problém velmi malé, téměř nulové podpory hasičů ze strany státu. Nedostatek financí se pak pochopitelně velice nepříznivě odráží na vybavenosti hasičů věcnými zásahovými prostředky a technikou. Drtivá většina vybavení se k hasičům dostává jen jako použitá, prostřednictvím darů od spřátelených sborů a hasičských organizací z rozvinutých částí světa, zejména ze Severní Ameriky. Spousta sborů dodnes používá vybavení vyrobené v 80. a 90. letech, mnohdy i dříve. Takové vybavení již očividně nemůže plně sloužit svému účelu a zajišťovat tak rychlé a efektivní provedení zásahu.[72] Důsledky těchto nedostatků můžeme demonstrovat na jednom z mnoha příkladů, kdy jsou hasiči nuceni používat k vyprošťování osob z havarovaných vozidel, namísto hydraulického vyprošťovacího zařízení, pouze primitivní nástroje, jako kladiva nebo páčidla. Alarmující je rovněž fakt, že přibližně 90% hasičů chybí zásahové obleky, chránící proti plamenům a sálavému teplu. Tento aspekt přímo ohrožuje bezpečnost a zdraví zasahujících hasičů.[74]

Další samostatnou kapitolou je vybavení mobilní požární technikou, tedy hasičskými automobily. V Peru je průměrně 19 z každých 20 požárních automobilů starší více než 11 let, jeden automobil ze tří pak dokonce překračuje hranici 40 let. Ohrožena je tak nejen bezpečnost samotných hasičů, ale také postižených, kterým hasiči jedou na pomoc. Jedinou zemí v Latinské Americe, která má celkově ještě hůře vybavené hasiče, je Bolívie.[74]

V posledních několika letech se situace přece jen pomalu zlepšuje. Důkazem toho může být dosud největší zakázka v historii PO v Peru, na dodávku 70 nových požárních automobilů v průběhu roku 2014.[76] I přes tento, dalo by se říci historický okamžik, však stále zůstává vybavenost peruánských hasičů na velmi nízké úrovni. Téměř jediným řešením, jak modernizovat vybavení a techniku proto zůstává mezinárodní pomoc, na kterou je PO v Peru ještě stále závislá.

8.2.6 Mezinárodní pomoc

Jak už bylo mnohokrát řečeno, na zlepšení podmínek hasičů v Peru se podílí celá řada neziskových organizací a požárních sborů ze zahraničí, zejména z USA a Kanady. Jednou takovou je například kanadská nezisková organizace Hasiči bez hranic (*Firefighters without borders Canada*). Jejimi členy jsou hasiči, odborníci i obyčejní lidé z Kanady a USA, jejichž cílem je pomáhat záchraným složkám v méně rozvinutých částech světa. Pomoc je poskytována prostřednictvím darování vyřazeného vybavení a techniky od profesionálních hasičů a také výcvikem hasičů.[77] Spolupráce s peruánskými hasiči začala v roce 2010, kdy byla do Peru poslána první zásilka vybavení, společně s týmem pěti hasičů z Kanady, kteří svým kolegům poskytli praktický výcvik. Projekt pokračoval i v roce 2011, kdy byly do Peru darovány tři starší požární automobily spolu s věcným vybavením a dalším výcvikovým programem. Příští pomoc je připravována na rok 2016.[78]

Další organizací, která se na pomoci hasičům v Peru podílí je Petzlova nadace (*The Petzl Foundation*). Cílem nadace je podpora aktivit, které přispívají k udržitelnému rozvoji. Zaměřuje se zejména na projekty v oblasti předcházení MU a krizového řízení, ochrany životního prostředí a podpory vědy a výzkumu.[79]

V Peru se nadace spolu s Hasiči bez hranic podílela v letech 2007 - 2012 na projektu rozvoje odborné způsobilosti záchranných složek. Důraz byl kladen především na rozvinutí schopností při likvidaci MU, způsobených přírodní katastrofou. Díky spolupráci nadace a Hasičů bez hranic se podařilo tato školení uskutečnit na mnoha místech Peru.[80]

CGBVP je také členskou organizací Organizace Amerických Hasičů.[64]

9. Komparace systémů koordinace záchranných složek

Předchozí kapitoly ukázaly, že co se týká společné koordinace záchranných složek při MU, existují mezi všemi třemi srovnávanými zeměmi, značné rozdíly. Pochopitelně nejpropracovanější systém koordinace záchranných složek má, jakožto nejvyspělejší stát z výběru, ČR. IZS ČR společně s centry tísňového volání 112, patří k technologicky nejvyspělejšími systémům koordinace záchranných složek v Evropě. Jeho komplexnost umožňuje poskytovat rychlou a účinnou záchranu nebo likvidaci následků MU. Jedná se o systém, který je pevně legislativně ukotven, má přesně definované postupy, které na základě poplachových plánů umožňují okamžité povolávání jednotlivých záchranných složek a předávání informací mezi nimi. IZS má rovněž jasně dané velení na všech úrovních řízení. Jednotlivé složky jsou ke zdolávání různých druhů MU kvalitně vybaveny, vycvičeny a rozmístěny tak, aby zajišťovaly souvislé pokrytí celého území ČR ve stanovených dojezdových časech. Z těchto důvodů byl IZS vybrán jako jakýsi vzorový model, podle kterého by se mohly rozvíjet systémy v Chile a Peru, případně i v dalších latinskoamerických zemích.

Pokud se tedy podíváme na systém SCI, který je používán v obou latinskoamerických zemích, můžeme najít některé výrazné odlišnosti. Především se nejedná o legislativně ukotvený, celoplošný systém s vlastními institucemi (např. společná centra tísňového volání), ale jde o systém, k jehož aktivaci dochází pouze v jednotlivých případech. Patrně největším rozdílem je rozsah aktivit, které pod SCI spadají. Zatímco v ČR nastává okamžitá koordinace a komunikace mezi záchrannými složkami již při přijetí tísňového volání OPIS IZS, vysláním všech potřebných složek najednou a vzájemném předávání informací během cesty na místo MU, v případě SCI se koordinace aktivuje teprve po příjezdu na místo MU. Tak se samozřejmě prodlužuje doba poskytnutí efektivní pomoci, nehledě na špatné a pomalé vzájemné předávání informací mezi dílčími složkami přímo na místě MU, i mezi jednotlivými tísňovými linkami. S tím souvisí i špatná komunikace s médii a následné informování lidí v zasažených oblastech. Dalším rozdílem je nedostatek a nekomplexnost poplachových a evakuačních plánů, které nezohledňují potřebu koordinace záchranných složek. Obrovské zemětřesení v roce 2010 také ukázalo na omezenou kapacitu zvládat MU velkého rozsahu. Omezená kapacita SCI je kromě výše uvedených, dána také celkově horší vybaveností a také dostupností zahrnutých záchranných složek. SCI funguje v obou zemích téměř identicky, nicméně v Chile, díky lepší technické vybavenosti a delší historii, funguje přece jen lépe, než v Peru, kde se tento systém teprve zabíhá do praxe.

10. Komparace systémů zajišťování požární ochrany

Jak už vyplynulo ze všech uvedených faktů o zajišťování PO ve vybraných zemích, pro největší rozdíl nemusíme chodit daleko. V ČR se na zajišťování PO podílejí společně profesionální hasiči z povolání a dobrovolní hasiči. V Chile a Peru profesionální hasiči úplně chybí a PO ochrana se tedy opírá výhradně a dobrovolné hasiče. Všechny tři srovnávané země se mohou pyšnit zhruba stejně dlouhou, 150 let trvající historií a tradicí SDH. V Českých zemích se tehdy na zakládání SDH významně podílelo německé obyvatelstvo, které zde za Rakouska-Uherska žilo. Následný vývoj už probíhal samostatně v české režii a počátkem 20. století, začalo docházet k transformaci některých SDH na placené jednotky z povolání. V obou latinskoamerických státech měli na zakládání SDH klíčový podíl evropští imigranti, jejichž vliv je na některých stanicích dodnes patrný. Z důvodu silně zakořeněné tradice a společenské prestiže však přechod k profesionálně zajišťované PO dodnes neproběhl. To ovšem neznamená, že by se hasiči, jak profesionální, tak dobrovolní v ČR podobné podpoře netěšili, což dokazuje nejen jejich počet, ale také dlouhodobá, takřka 100% důvěra obyvatel.[81]

PO ve všech třech zemích je podřízena MV. Hasiči jsou zaštiťováni národním orgánem, který řídí a koordinuje jejich činnost. V případě profesionálních hasičů v ČR se jedná o MV - GŘ HZS ČR, jehož výkonnými složkami jsou jednotlivé HZS krajů, pod které spadají územní odbory s jednotlivými stanicemi. V Chile jsou dobrovolní hasiči zastoupeni Národní Radou Chilských Hasičských Sborů, pod kterou spadají regionální rady, které přímo zastupují jednotlivé sbory se svými stanicemi. V Peru je nejvyšším orgánem dobrovolných hasičů CGBVP, jemuž jsou podřízena oblastní velitelství, která zastupují jednotlivé sbory v Národní radě. Lze tedy říci, že organizační struktura je do jisté míry podobná.

Co se týká výkonu služby, mají profesionální hasiči v ČR přesně daný třísměnný režim 24 hodinových služeb, zajišťující nepřetržitou pohotovost s výjezdem do 2 minut od vyhlášení poplachu. V případě dobrovolných hasičů je zajištěn nepřetržitý výjezd jednoho nebo dvou družstev o zmenšeném početním stavu ve stanoveném čase, podle kategorie jednotky. V Chile i Peru hasiči také zajišťují pohotovost 24 hodin denně, nicméně pevně stanovený režim služby zde chybí, stejně jako minimální početní stav. K zásahu tak vyjíždějí všichni hasiči, kteří se momentálně nacházejí na stanici, nebo ti, kterým to umožní zaměstnání. Z tohoto důvodu se může stát, že při vyhlášení poplachu nevyjede potřebný počet SaP a tím dojde k prodloužení, které může mít fatální následky.

Financování profesionálních hasičů je v ČR plně zajišťováno státem prostřednictvím HZS krajů. O financování SDH se pak starají jejich zřizovatelé, tedy města, obce nebo podniky, které mají tuto povinnost uloženu zákonem. Financování v latinskoamerických státech představuje jednu z největších překážek kvalitního fungování a rozvoje PO. V případě Chile, stát zajišťuje jen zhruba 50% potřebných provozních nákladů, což je v porovnání s Peru stále mnohonásobně více, neboť

zde jsou výdaje na PO téměř nulové. V obou zemích je tedy fungování SDH stále naprosto závislé na dobrovolných příspěvcích komunit a zahraničních organizací. Efektivita a rychlost zásahu i bezpečnost samotných zasahujících, je tímto jevem výrazně ohrožena.

Přes některé uvedené problémy, související především se zastaráváním požární techniky u profesionálních hasičů a SDH v ČR, můžeme říci, že jsou tyto složky dostatečně materiálně vybaveny a připraveny včasné a efektivně zasahovat při všech typech MU, které na našem území hrozí. V tomto ohledu mají složky zajišťující PO v Chile i Peru zřejmě největší rezervy. Logicky nejhůře je na tom ze všech tří států nejméně rozvinuté Peru, které se kromě absence moderní požární techniky, potýká také s kritickým nedostatkem základního věcného vybavení. Moderní zásahová technika, stejně jako kvalitní vybavení, spojené s odpovídajícím výcvikem, je základ, bez něhož hasiči nemohou adekvátně zasahovat.

Zajímavé je také porovnání rozlohy srovnávaných států, počtu obyvatel a hasičů odrážející plošné pokrytí. Jak vyplývá z Tabulky 4, nejmenší území ČR pokrývá největší počet hasičů, zatímco v případě největšího Peru, je to právě naopak. Tento fakt svědčí o velice husté síti plošného pokrytí území JPO v ČR, čímž je zajištěna opravdu dobrá dostupnost JPO, zatímco v případě Chile a Peru je dostupnost pomoci mnohem omezenější.

Tabulka 4: Srovnání celkového počtu hasičů vzhledem k rozloze a počtu obyvatel

Stát	Rozloha (km ²)	Počet obyvatel (mil.)	Celkový počet hasičů
ČR	78 000	10,5	76 500
Chile	756 000	16,5	36 000 - 38 000
Peru	1 280 000	31	10 000

Zdroj: vlastní zpracování

Je tedy otázkou, jakým směrem se bude dále ubírat podoba PO v této části světa, zda se přece jen prosadí zavedení profesionálních hasičů z povolání se 100% zajištěným státním financováním, nebo zde zůstane stávající i přes všechny problémy relativně dobře fungující model dobrovolné PO. Pravděpodobnější je spíše druhá varianta, nicméně podle mého názoru bude i tento způsob vyžadovat nemalé navýšení finančních prostředků, aby byli hasiči schopni držet krok s neustálým vývojem moderního světa a s tím spojený nárůst počtu a náročnosti MU.

11. Závěr

Před následky MU nás dnes a denně chrání celá řada záchranných složek, bez nichž už bychom si život nedokázali představit. Spoléháme na ně, kdykoli se ocitneme v nesnázích, že co nejrychleji dorazí a pomohou nám. Lidé ve vyspělých částech světa berou tento fakt jako naprostou samozřejmost. Nicméně si je dobré uvědomit, že ne všude na světě mají záchranáři stejné podmínky na to, aby mohli rychle a bezpečně zasahovat a chránit tak zdraví, životy i majetek obyvatel.

Cílem této práce bylo představit IZS ČR, který slouží ke koordinaci záchranných složek při MU a srovnat jej s podobnými systémy, které se používají v méně rozvinutých regionech, konkrétně v latinskoamerických zemích Chile a Peru. V rámci těchto systémů, se práce zaměřila především na rozdílné fungování JPO a zajišťování PO vůbec. Tímto srovnáním jsem chtěl nejen poukázat na složité podmínky, v jakých musí hasiči v těchto zemích pracovat a v mnohých případech bojovat o holé přežití, ale také, dle mého názoru, na podceňování a nedostatečnou pozornost věnovanou této problematice. Jsem si vědom, že zajištění základních životních potřeb v rozvojových zemích je prioritou všech vlád a rozvojových agentur, avšak podpora složek, zachraňujících životy, je neméně důležitá.

ČR má v oblasti fungování a koordinace záchranných složek těmto zemím jistě co nabídnout. V předchozí kapitole již bylo zmíněno, že IZS ČR společně se svými centry tísňového volání 112, patří mezi nejvyspělejší v Evropě. Tento systém v ČR funguje již 15 let a za tu dobu se velmi osvědčil jako účinný nástroj pro zvládání krizových situací. IZS se samozřejmě po celou dobu neustále vyvíjí v závislosti na rozrůstající se škále řešených MU. Velmi významným krokem v jeho rozvoji bylo vybudování Integrovaného bezpečnostního centra, v roce 2011, v Moravskoslezském kraji. Tento projekt posunul integraci a koordinaci záchranných složek o další úroveň, kdy jsou dispečerská pracoviště všech složek IZS dislokována ve společném centru, které se nachází v Ostravě. V budově zasedají v případě rozsáhlé MU také krizového štábu kraje a města. Toto řešení tak například umožňuje přímý kontakt jednotlivých složek při řešení složitých MU a tím i zrychlení jejich vzájemné komunikace. Integrované bezpečnostní centrum je unikátní špičkové pracoviště světové úrovně, které nemělo dosud v celé Evropě obdoby.[82] Nejen z těchto důvodů by tak ČR mohla předat své zkušenosti s budováním a provozováním IZS, které by se daly využít pro rozvoj podobných systémů v rozvojových zemích.

Podobně jako IZS ČR, fungují čeští hasiči na profesionální úrovni a mohou svým kolegům v rozvojových zemích také pomoci, a to především v oblasti odborného výcviku. HZS ČR disponuje speciálními zařízeními, jako jsou například flashover kontejnery, ve kterých je možné simulovat reálné chování ohně za různých podmínek. V minulosti již tento výcvik v rámci mezinárodní spolupráce absolvovali třeba hasiči z Moldavska nebo Běloruska. Poskytnout mohou také výcvik ve vyprošťování osob z havarovaných vozidel a mnoho dalších specializačních kurzů.

V oblasti darování starší vyřazené techniky však ČR mezinárodní pomoc příliš podpořit nemůže, vzhledem k tomu, že se zejména u některých JSDH, sama potýká s nedostatkem a postupným zastaráváním techniky.

Rozsáhlejší podpora nevládních organizací, jakou jsou například Hasiči bez hranic, může, podle mého názoru, přinést v této oblasti nemalé zlepšení. Otázkou však zůstává, nakolik je možné plošné zlepšení podmínek záchranných složek v rozvojových zemích, pokud jejich samotné vlády nezačnou zvyšovat nejen finanční, ale také legislativní podporu, která by jim umožnila důstojné fungování.

Před tamními dobrovolnými hasiči můžeme pouze smeknout, že jsou navzdory složitým podmínkám, minimální státní podpoře a zcela zadarmo vůbec schopni tuto náročnou práci odvádět.

Seznam použitých zdrojů

1. VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2014, 189 s. ISBN 978-80-246-2477-8.
2. Zákon č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
3. SMETANA, Marek a Danuše KRATOCHVÍLOVÁ. Integrovaný záchranný systém a jeho složky. Vyd. 1. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Zdravotně sociální fakulta, 2007, 134 s. ISBN 978-80-7368-337-5.
4. Hasičský záchranný sbor Moravskoslezského kraje: Krizové řízení [online]. 2011 [cit. 2015-11-23]. Dostupné z: <http://www.hzsmsk.cz/index.php?ID=1425>
5. Hasičský záchranný sbor ČR: Krizové a havarijní plánování [online]. 2015 [cit. 2015-11-23]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/vnejsi-havarijni-plany.aspx>
6. SMETANA, Marek, Danuše KRATOCHVÍLOVÁ a Danuše KRATOCHVÍLOVÁ. Havarijní plánování: varování, evakuace, poplachové plány, povodňové plány. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2010, 166 s. ISBN 978-80-251-2989-0.
7. Zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru ČR a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
8. Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů
9. Vyhláška 434/1992 sb. ministerstva zdravotnictví České republiky o zdravotnické záchranné službě, ve znění pozdějších předpisů
10. Zákon č. 283/1991 Sb. o Policii České republiky, ve znění dle pozdějších změn
11. VOKUŠ, Jiří. Policie České republiky: Police of the Czech Republic : pomáhat a chránit. 2. vyd. Praha: Policejní prezidium České republiky, 2010, 84 s. ISBN 978-80-254-7701-4.

12. Historie policie a četnictva. Policie České republiky [online]. Česká republika, 2015 [cit. 2016-01-15]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/historie-policie-a-cetnictva.aspx?q=Y2hudW09Nw%3D%3D>
13. Sbor národní bezpečnosti. Totalita.cz [online]. 2016 [cit. 2016-01-14]. Dostupné z: <http://www.totalita.cz/vysvetlivky/snb.php>
14. Historie zdravotnické záchranné služby v ČR. Zdravotnictví a medicína [online]. Česká republika, 2010 [cit. 2016-01-15]. Dostupné z: <http://zdravi.e15.cz/denni-zpravy/z-domova/historie-zdravotnicke-zachranne-sluzby-v-cr-451490>
15. zákon č. 374/2011 Sb. o Zdravotnické záchranné službě
16. ŠINDLER, Jiří. Zdravotnická záchranná služba. 1. vydání. Ostrava: VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ-TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA, 2014. ISBN 978-80-248-3502-0.
17. ŠENOVSKÝ, Michail a Zdeněk HANUŠKA. Organizace požární ochrany a integrovaný záchranný systém. 3., přeprac. vyd. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2002, 40 s. ISBN 80-86634-03-5.
18. Hasičský záchranný sbor ČR: Historie profesionální požární ochrany v českých zemích [online]. Česká republika: Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2015 [cit. 2016-01-26]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/historicka-expozice-ve-zbirohu-historie-profesionalni-pozarni-ochrany-v-ceskych-zemich.aspx>
19. Hasičský záchranný sbor České republiky. Praha: MV - generální ředitelství HZS ČR, 2009, [16] s. ISBN 978-80-86640-80-8.
20. Zákon č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru ČR
21. Vyhláška č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany, ve znění vyhlášky 226/2005 Sb.
22. ČSN 73 5710 *Požární stanice, požární zbrojnice*. Hradec Králové: Český normalizační institut, 2006.

23. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Zdravotně sociální fakulta: Katedra radiologie, toxikologie a ochrany obyvatelstva [online]. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2008 [cit. 2016-02-01]. Dostupné z: http://www.zsf.jcu.cz/cs/katedra/katedra-radiologie-toxikologie-a-ochrany-obyvatelstva/informace-katedry/informace-pro-studenty/ucebni_texty/ochrana-obyvatelstva-se-zamerenim-na-cbrne-aplikovana-radiobiologie-a-toxikologie-krizova-radiobiologie-a-toxikologie/struktura-a-legislativa-izs-koordinace-a-navaznost-cinnosti-slozek-izs-mu-a-ks/priloha-1-2-rozdeleni-stanic-hzs-kraje.doc/view
24. zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů
25. HZS ČR: *Jednotky požární ochrany - výkon služby* [online]. Praha: MV-GŘ HZS ČR, 2015 [cit. 2016-02-02]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/vykon-sluzby.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>
26. *Záchranný útvar Hasičského záchranného sboru České republiky* [online]. Praha: MV-GŘ HZS ČR, 2015 [cit. 2016-02-10]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/pusobnost.aspx>
27. *Urban Search and Rescue Team* [online]. Praha: MV-GŘ HZS ČR, 2006 [cit. 2016-02-10]. Dostupné z: <http://www.usar.cz/webmagazine/subcategories.asp?idk=19>
28. SDH Praha-Miškovice: *HISTORIE HASIČSKÝCH SBORŮ NA NAŠEM ÚZEMÍ* [online]. Praha: SDH Praha-Miškovice, 2015 [cit. 2016-02-02]. Dostupné z: <http://www.sdhprahamiskovice.cz/news/historie-hasicckych-sboru-na-nasem-uzemi/>
29. Dobrovolní hasiči: Oficiální informační server Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska [online]. Praha: Kancelář SH ČMS, 2015 [cit. 2016-02-03]. Dostupné z: https://www.dh.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=1&Itemid=2
30. FIALA, Miloš a Josef VILÁŠEK. *Vybrané kapitoly z ochrany obyvatelstva*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2010, 208 s. ISBN 978-80-246-1856-2.
31. HANUŠKA, Zdeněk. ČR. *Sbírka interních aktů řízení generálního ředitele HZS ČR*. In: . Praha: MV-generální ředitelství HZS ČR, 2009, ročník 2009, částka 25.
32. ČR. *Metodika pro zřizování jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí*. In: . Praha: MV-GŘ HZS ČR, 2014.

33. HANUŠKA, Zdeněk. *Plošné rozmístění sil a prostředků jednotek požární ochrany v ČR: učební texty pro posluchače 1. a 2. ročníku oboru Požární ochrana a bezpečnost průmyslu*. 2. vyd. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2002, 10 s. ISBN 80-86634-02-7.
34. ČR. Vyhláška o technických podmínkách věcných prostředků požární ochrany. In: *Sbírka zákonů č. 69/2014*. Praha: Ministerstvo vnitra, 2014, částka 26.
35. ČR. Řád strojní služby. In: *Sbírka Interních aktů řízení generálního ředitele hasičského záchranného sboru ČR a náměstka ministra vnitra*. Praha: MV-Generální ředitelství HZS ČR, 2006, ročník 2006, částka 9.
36. ČR. Koncepce obměny základní zásahové požární techniky u JPO zařazených do plošného pokrytí území ČR. In: . Praha: MV-GŘ HZS ČR, 2007, ročník 2007.
37. PŘIBYL, Oldřich. Naděje umírá, ale ještě jde vzkřísit. *Hasičské noviny*. Praha: Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska, 2015, **26**(19/2015), 1 - 5.
38. Vyhláška 53/2010 Sb. o technických podmínkách požární techniky
39. ČR. *Statistická ročenka 2014 ČR*. In: . Praha: MV-GŘ HZS ČR, 2015.
40. MARTÍNEK, Bohumír. *Ochrana člověka za mimořádných událostí: příručka pro učitele základních a středních škol*. Vyd. 2., opr. a rozš. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2003, 119 s. ISBN 80-86640-08-6.
41. *Povodně budou častější. Už teď jich je víc než za celé 20. století*. Idnes.cz [online]. Praha: MAFRA, 2013 [cit. 2016-02-18]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/povodne-velka-voda-klimaticke-zmeny-povodne-2013-fl1-/domaci.aspx?c=A130604_1936507_domaci_mzi
42. Ministerio de Relaciones Exteriores: *About Chile* [online]. Santiago de Chile: Ministerio de Relaciones Exteriores [cit. 2016-02-25]. Dostupné z: <http://chile.gob.cl/en/sobre-chile/asi-es-chile/>
43. Presentacion. ONEMI: *Ministerio del Interior y Seguridad Pública* [online]. Santiago de Chile: Oficina Nacional de Emergencia del Ministerio del Interior y Seguridad Pública [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: <http://www.onemi.cl/presentacion/>

44. *The CSN role in the National Civil Protection System*. IRIS [online]. Washington D.C.: IRIS, 2015 [cit. 2016-03-24]. Dostupné z: https://www.iris.edu/hq/files/workshops/2015/05/gro_chile/presentations/Riquelme_ONEMI.pdf
45. *Curso Básico Sistema de Comando de Incidentes: Material de Referencia. 1*. Washington D.C.: USAID, 2013.
46. *Noticias. Bomberos de Chile* [online]. Santiago de Chile: Bomberos de Chile, 2016 [cit. 2016-03-16]. Dostupné z: <http://www.bomberos.cl/php/noticia.php?id=4960>
47. *ICAT Chile After Action Report: Chile earthquake*. Chile: ICAT, 2010.
48. *Centro de alerta temprana*. ONEMI: Ministerio del Interior y Seguridad Pública [online]. Santiago de Chile: Oficina Nacional de Emergencia del Ministerio del Interior y Seguridad Pública [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: <http://www.onemi.cl/cat>
49. *BASIC INTEGRITY GUIDE FOR VISITORS AND FOREIGN RESIDENTS IN CHILE*. Chile: GOVERNMENT OF CHILE NATIONAL EMERGENCY BUREAU MINISTRY OF THE INTERIOR. [2016].
50. *Descripción*. SAMU Coquimbo [online]. La Serena: SAMU Coquimbo [cit. 2016-03-09]. Dostupné z: <http://www.samucoquimbo.cl/index.php/ct-menu-item-5/ct-menu-item-9>
51. *Origen de los Cuerpos de Bomberos en Chile: Historia. Bomberos de Chile* [online]. Santiago de Chile: Bomberos de Chile [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: <http://www.bomberos.cl/php/Historia.php>
52. *Globalpost: Americas* [online]. USA: Globalpost, 2010 [cit. 2016-03-01]. Dostupné z: <http://www.globalpost.com/dispatch/chile/100928/volunteer-firefighters>
53. *Americas: The last German firefighters before Antarctica*. DW [online]. Berlin: Deutsche Welle, 2016 [cit. 2016-03-11]. Dostupné z: <http://www.dw.com/en/the-last-german-firefighters-before-antarctica/a-16981216>
54. *Bomberos: Cuerpos de Bomberos* [online]. Santiago de Chile: Bomberos de Chile [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: http://www.bomberos.cl/php/Cuerpos_de_Bomberos.php

55. *National board: Origen. Bomberos de Chile* [online]. Santiago de Chile: Bomberos de Chile [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: <http://www.bomberos.cl/php/Origen.php>
56. *BBC Mundo: ¿Por qué los bomberos en Chile no quieren que les paguen?* [online]. United Kingdom: BBC Mundo, 2014 [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: http://www.bbc.com/mundo/noticias/2014/04/140415_chile_bomberos_az.shtml
57. *National Volunteer Fire Council: Global Perspective: Volunteer Firefighting in Chile* [online]. USA: NVFC office, 2014 [cit. 2016-03-01]. Dostupné z: <http://www.nvfc.org/general-news/global-perspective-volunteer-firefighting-in-chile>
58. *Latin America: Chile's firefighters in spotlight after Valparaiso blaze. BBC News* [online]. Santiago de Chile: BBC, 2014 [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-latin-america-27186801>
59. Vehículos CBS. *Cuerpo de Bomberos de Santiago* [online]. Santiago de Chile: Cuerpo de Bomberos de Santiago, 2016 [cit. 2016-03-16]. Dostupné z: <http://www.cbs.cl/institucion.php?vehiculos-cbs>
60. Chile. *Fire Engines Photos* [online]. A Librapix Image Library [cit. 2016-03-18]. Dostupné z: <http://www.fire-engine-photos.com/countries?id=167&page=1>
61. Chicago-area firefighters help Latin America. *ChicagoTribune* [online]. Chicago: ChicagoTribune, 2011 [cit. 2016-03-16]. Dostupné z: http://articles.chicagotribune.com/2011-02-08/news/ct-met-firefighters-latin-america-20110209_1_chicago-area-firefighters-fire-departments-local-firefighters
62. What we do. *Operation Florian: Fire Aid and International Development* [online]. United Kingdom: Operation Florian, 2012 [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: <http://www.operationflorian.com/about-us/what-we-do/>
63. Chile: Current projects. *Operation Florian: Fire Aid and International Development* [online]. United Kingdom: Operation Florian, 2012 [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: <http://www.operationflorian.com/about-us/what-we-do/>
64. About OAF. *Organization of American Firefighters* [online]. Buenos Aires: OAF [cit. 2016-03-16]. Dostupné z: <http://www.bomberosamericanos.org/en/about-oaf/>

65. Peru. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. Praha: MZV ČR, 2016 [cit. 2016-03-24]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/jizni_amerika/peru/
66. The World Factbook: Peru. *Central Intelligence Agency* [online]. USA: CIA, 2016 [cit. 2016-03-24]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/pe.html>
67. Experto en Sistema de Emergencia de Alerta Temprana Llega al Perú. *Instituto Nacional de Investigación y Capacitación de Telecomunicaciones* [online]. Lima: INSTITUTO NACIONAL DE INVESTIGACION Y CAPACITACION DE TELECOMUNICACIONES DE LA UNIVERSIDAD NACIONAL DE INGENIERI, 2015 [cit. 2016-03-24]. Dostupné z: <http://www.inictel-uni.edu.pe/noticias/experto-en-sistema-de-emergencia-de-alerta-temprana-llega-al-peru>
68. Presentación. SAMU: *Sistema de Atención Móvil de Urgencia* [online]. Lima: Ministerio de Salud del Perú, 2011 [cit. 2016-03-24]. Dostupné z: <http://www.minsa.gob.pe/samu/index.asp?op=1>
69. Historia. *Cuerpo General de Bomberos Voluntarios del Perú* [online]. Lima: Ministerio del Interior, 2000 [cit. 2016-03-20]. Dostupné z: http://www.bomberosperu.gob.pe/portal/net_historia.aspx
70. El Cuerpo General de Bomberos Voluntarios del Perú. *Peruan-Ità* [online]. Peru: Peruan-Ità, 2009 [cit. 2016-03-20]. Dostupné z: <http://www.peruanita.org/bomberos/el-cuerpo-general-de-bomberos-voluntarios-del-peru.html>
71. Reglamento y Escalafón. *Cuerpo General de Bomberos Voluntarios del Perú* [online]. Lima: Ministerio del Interior [cit. 2016-03-20]. Dostupné z: http://www.bomberosperu.gob.pe/portal/net_normas_reglamento_escalafon.aspx
72. Peru's Firefighters. *En Perú* [online]. Stuart Starrs, 2008 [cit. 2016-03-24]. Dostupné z: <http://enperublog.com/2008/05/29/perus-firefighters/>
73. Kelowna firefighter returning to Peru to help train firefighters there. *Capital news* [online]. Kelowna: Black Press, 2013 [cit. 2016-03-24]. Dostupné z: <http://www.kelownacapnews.com/news/199437091.html>

74. Peru's firefighters need financial rescue. *The Washington Times* [online]. Washington, DC: The Washington Times, 2011 [cit. 2016-03-29]. Dostupné z: <http://www.washingtontimes.com/news/2011/dec/26/perus-firefighters-need-financial-rescue/?page=all>
75. *Peruvian firefighters finally receive life insurance after 145 years* [online]. [cit. 2016-03-29]. *Living in Peru* [online]. Lima: Andina, 2006 [cit. 2016-03-24]. Dostupné z: <http://archive.peruthisweek.com/news-2011-outside-lima-peruvian-firefighters-finally-receive-life-insurance-after-145-years>
76. Peruvian fire departments to acquire 70 new trucks. *Living in Peru* [online]. Lima: Andina, 2014 [cit. 2016-03-24]. Dostupné z: <http://www.peruthisweek.com/news-peruvian-fire-departments-to-acquire-70-new-trucks-103314>
77. About Us. *Firefighters Without Borders Canada* [online]. Canada: Firefighters Without Borders Canada, 2015 [cit. 2016-03-24]. Dostupné z: <http://www.fwbcanada.ca/about-us/>
78. Peru 2010. *Firefighters Without Borders Canada* [online]. Canada: Firefighters Without Borders Canada, 2010 [cit. 2016-03-24]. Dostupné z: <http://www.fwbcanada.ca/peru-2010/>
79. About the Petzl Foundation. The Petzl Foundation [online]. CROLLES – FRANCE: Petzl Foundation, 2016 [cit. 2016-03-24]. Dostupné z: <https://www.petzl.com/fondation/presentation-de-la-fondation-petzl?language=en#.VvPByeLhDIV>
80. Developing the rescue capability of Peruvian firefighters. The Petzl Foundation [online]. CROLLES – FRANCE: Petzl Foundation, 2014 [cit. 2016-03-24]. Dostupné z: <https://www.petzl.com/fondation/projets/formation-pompiers-peruviens?language=en#.VvJpnuLhDIW>
81. *Hasičům Češi důvěřují. Jakou pověst má policie a armáda?* [online]. Újezd u Brna: Active Solutions s.r.o., 2014 [cit. 2016-03-29]. Dostupné z: <http://domaci.eurozpravy.cz/armada-a-policie/88890-hasicum-cesi-duveruji-jakou-povest-ma-policie-a-armada/>
82. *Moravskoslezský kraj: Hasičský záchranný sbor* [online]. Praha: Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2011 [cit. 2016-03-29]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/integrované-bezpečnostní-centrum-moravskoslezského-kraje.aspx>

Přílohy

Příloha č. 1: Stupně poplachu

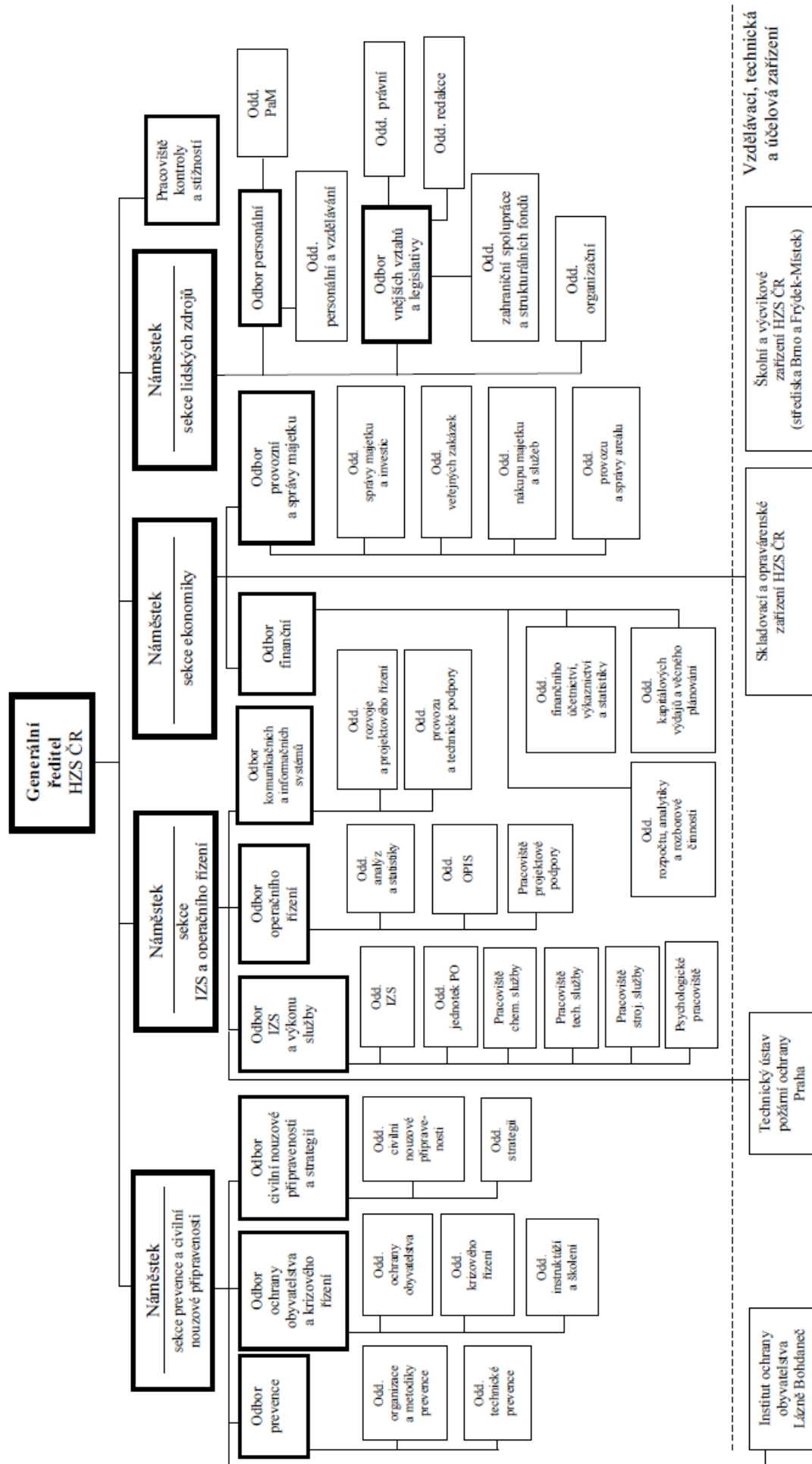
První stupeň poplachu je vyhlášen v případě, že MU ohrožuje jednotlivé osoby, jednotlivý objekt nebo jeho část, s výjimkou objektu, kde jsou složité podmínky pro zásah, jednotlivé dopravní prostředky nebo území do 500 m². Zároveň provádí záchranné a likvidační práce základní složky IZS, které není nutné během zásahu nepřetržitě koordinovat.[6]

Druhý stupeň poplachu je vyhlášen v případě, že MU ohrožuje nejvíce 100 osob, nebo více než jeden objekt se složitými podmínkami pro zásah, jednotlivé prostředky hromadné dopravy osob, cenný chov zvířat nebo plochy území do 10 000 m². V tomto případě provádí záchranné a likvidační práce základní a ostatní složky IZS z kraje, kde MU probíhá, nebo je nutná jejich nepřetržitá koordinace.[6]

Třetí stupeň poplachu je vyhlášen v případě, že MU ohrožuje více než 100 a nejvýše 1000 osob, část obce nebo areálu podniku, soupravy železniční přepravy, několik chovů hospodářských zvířat, plochy území do 1 km² atd. V tomto případě záchranné a likvidační práce provádí základní a ostatní složky IZS, nebo je k jejich koordinaci nutné zřízení štábu velitele zásahu. Na základě rozhodnutí řídicího důstojníka HZS oznamuje OPIS kraje vyhlášení třetího poplachového stupně hejtmanovi kraje, nebo starostovi ORP.[6]

Čtvrtý, nebo také zvláštní stupeň poplachu je vyhlášen v případě, že MU ohrožuje více než 1000 osob, celé obce nebo území nad 1 km². Záchranné a likvidační práce provádí základní a ostatní složky IZS, včetně využití SaP z jiných krajů, popřípadě využití zahraniční pomoci. K řízení SaP je využíván štáb velitele zásahu a zásah je koordinován na strategické úrovni. O vyhlášení čtvrtého stupně poplachu uvědomuje OPIS kraje hejtmana kraje a starostu dotčené ORP. Do koordinace zásahu se rovněž zapojuje GŘ HZS ČR.[6]

Schéma organizační struktury MV-generálního ředitelství HZS ČR
(stav k 1.12.2012)

Příloha č. 3: Typy stanic HZS

Pro porozumění následujícímu rozdělení je třeba vysvětlit některé pojmy. Jedním požárním družstvem se rozumí družstvo v počtu 5+1 (5 hasičů + velitel). Družstvem o zmenšeném početním stavu se rozumí družstvo v počtu 3+1 (3 hasiči + velitel).[23]

Centrální stanice HZS

- C1 - stanice umístěná v obci s počtem obyvatel do 50 tisíc – výjezd dvou družstev
- C2 - stanice umístěná v obci s počtem obyvatel od 50 do 75 tisíc – výjezd dvou družstev
- C3 - stanice umístěná v obci s počtem obyvatel nad 75 tisíc – výjezd tří družstev

Pobočné stanice HZS

- P0 - stanice umístěná v obci s počtem obyvatel do 15 tisíc, kde jednotka HZS kraje vznikla sloučením prostředků obce a HZS kraje
- P1 - stanice umístěná v obci s počtem obyvatel do 30 tisíc nebo v části obce, kde jednotka HZS kraje zabezpečuje výjezd družstva o zmenšeném početním stavu
- P2 - stanice, která zabezpečuje výjezd družstva a je vybavena stanovenou požární technikou a výškovou technikou, např. automobilovým žebříkem
- P3 - stanice umístěná v obci s počtem obyvatel nad 30 tisíc nebo v části obce, kde jednotka HZS kraje zabezpečuje výjezd družstva a družstva o zmenšeném početním stavu
- P4 - stanice umístěná v obci s počtem obyvatel nad 30 tisíc, kde jednotka HZS kraje zabezpečuje výjezd dvou družstev

Chemické laboratoře

Zvláštní součástí HZS je chemická laboratoř HZS. V ČR se nacházejí celkem 4 takovéto chemické laboratoře, konkrétně v Moravskoslezském, Jihomoravském, Plzeňském a Středočeském kraji. Jejich hlavním úkolem je analýza vysoce nebezpečných chemických a radioaktivních látek. Chemická laboratoř je rovněž součástí MV - GŘ HZS ČR a plní úlohu metodického pracoviště vůči ostatním chemickým laboratořím.[1]

Záchranný útvar Hasičského záchranného sboru České republiky

ZÚ HZS ČR je centrálně řízenou zálohovou jednotkou GŘ HZS ČR. Záchranný útvar má celorepublikovou působnost. Jeho záchranné roty jsou dislokovány v Hlučíně, Zbiroze a nově také v Jihlavě. Jednotky Záchranného útvaru jsou předurčeny pro řešení mimořádných událostí velkého rozsahu, živelných pohrom, přírodních kalamit, rozsáhlých požárů a technických zásahů s nutností využití speciální techniky, jíž záchranný útvar disponuje. Jednotku záchranného útvaru na místo zásahu vysílá operační a informační středisko MV- generálního ředitelství HZS ČR. Dále má ZÚ HZS ČR za úkol zajišťovat výcvik příslušníků HZS ČR ve vybraných specializačních kurzech.[26]

Vyhledávací a záchranný odřad do obydlených oblastí

Název tohoto útvaru pochází z anglického "Urban Search and Rescue" zkráceně USAR. Je jedním z odřadů MV-generálního ředitelství HZS ČR. Odřad je předurčen pro vyhledávací a záchranné práce v obydlených oblastech - zejména po zemětřeseních. Může také působit na území ČR při zřícení budov. Jedná se o odřad s týlovým zabezpečením nejméně na 7 dnů v počtu 36 osob (střední odřad) nebo s týlovým zabezpečením nejméně na 10 dní v počtu 69 osob (těžký odřad). Uvedení předurčených sil a prostředků do pohotovosti provádí na pokyn řídicího důstojníka OPIS MV- generálního ředitelství HZS ČR po obdržení informace o vzniku závažné MU v zahraničí nebo při vyžádání pomoci ze zahraničí. Za dobu své existence tak odřad působil například při zemětřesení v Arménii, Iránu, nebo Japonsku. Podílel se také na zajišťování humanitární pomoci při válečném konfliktu v Gruzii, nebo při povodních v Rumunsku.[27]

Příloha č. 5: Kategorie JPO

JPO se dělí na:[31]

a) s územní působností zasahující i mimo území svého zřizovatele

- 1. JPO I** - jednotka hasičského záchranného sboru s územní působností zpravidla do 20 minut jízdy z místa dislokace a dobou výjezdu jednotky od vyhlášení poplachu do 2 minut
- 2. JPO II** - jednotka sboru dobrovolných hasičů obce s členy, kteří vykonávají službu jako své hlavní nebo vedlejší povolání, s územní působností zpravidla do 10 minut jízdy z místa dislokace, která zabezpečuje jeden (JPO II/1), nebo dva (JPO II/2) výjezdy družstva minimálně o zmenšeném početním stavu, zřizuje se zpravidla ve vybrané obci s počtem obyvatel nad 1000 a dobou výjezdu jednotky od vyhlášení poplachu do 5 minut
- 3. JPO III** - jednotka sboru dobrovolných hasičů obce s územní působností zpravidla do 10 minut jízdy z místa dislokace, která zabezpečuje jeden (JPO III/1) nebo dva (JPO III/2) výjezdy družstva minimálně o zmenšeném početním stavu, zřizuje se zpravidla ve vybrané obci s počtem obyvatel nad 1000 a dobou výjezdu jednotky od vyhlášení poplachu do 10 minut

b) s místní působností, zasahující zejména na území svého zřizovatele, pokud není

v souvislosti s rozsáhlou MU její výjezd vyžádán mimo toto území

- 4. JPO IV** - jednotka HZS podniku
- 5. JPO V** - jednotka SDH obce s působností zpravidla pro území obce, která ji zřizuje
- 6. JPO VI** - jednotka SDH podniku
- 7. JPO N** - jednotka SDH obce, které není zařazena do plošného pokrytí kraje jednotkami PO. Požadavky na tuto jednotku jsou stejné jako u kategorie JPO V. Nezařazena do plošného pokrytí je také požární hlídka

Příloha č. 6: Druhy požární techniky [33]

a) Základní zásahové:

DA - dopravní automobil

AS - automobilová stříkačka

CAS - cisternová automobilová stříkačka

KHA - kombinovaný hasicí automobil

PLHA - plynový hasicí automobil

PHA - pěnový hasicí automobil

RZA - rychlý zásahový automobil

b) Speciální zásahové:

AZ - automobilový žebřík

AP - automobilová plošina

HA - hadicový automobil

TA - technický automobil

VEA - velitelský automobil

VA - vyšetřovací automobil

KA - kontejnerový automobil

AJ - automobilový jeřáb

VYA - vyprošťovací automobil

PPLA - protiplynový automobil

c) Pomocné:

OA - osobní automobil

NA - nákladní automobil

A - autobus

UA - automobil s účelovou nástavbou

T - traktor

Zelená výstraha (*Alerta Verde*)

Jedná se o trvalý stav, při kterém je neustále monitorována celková situace ve všech regionech v zemi. Hlavním cílem je upozornit již v raném stádiu na případné hrozící nebezpečí, které by mohlo vést ke vzniku MU. Pokud je zaznamenáno ohrožení, dochází k vyrozumění regionálních pohotovostních výborů v regionech, kde MU hrozí. Zároveň začíná příprava na varování obyvatelstva.

Žlutá výstraha (*Alerta Amarilla*)

Druhý stupeň nebezpečí se stanovuje tehdy, pokud se předpokládá MU událost většího rozsahu, kdy k jejímu zvládnutí už nestačí prostředky dostupné v ohroženém regionu. V takovém případě dochází k zajištění dalších prostředků z ostatních regionů.

Červená výstraha (*Alerta Roja*)

Třetí a tedy nejvyšší stupeň nebezpečí, je vyhlášen v případě, že hrozící MU událost je takového rozsahu, který vyžaduje zapojení všech dostupných prostředků ochrany obyvatelstva. V závislosti na míře ohrožení a vývoji rizika lze třetí stupeň vyhlásit okamžitě, bez předchozí nutnosti vyhlásit druhý stupeň.

ORGANIGRAMA ESTRUCTURAL CGBVP

D.S. N° 063-2013-PCM

